

SACAYAK

BİLİMLE GİDİLMEYEN YOLUN SONU KARANLIKTIR

BU SAYIDA:

Madımak İçin Vicdan ve Adalet Çağırısı

Müslüman Sol

Günlük Gazetesi Kapatıldı Sansüre Hayır - Özgür Basın Susturulamaz
Filiz Koçali - Ayhan Bilgen

Çatı Partisi Girişimi - Demokrasi İçin Birlik Toplantısı

ABF ve PSAKD adına konuşma - *Kemal Bülbül*

Kürt Sorunu Dosyası

Ahmet Koçak - Tehlike Unsuru Görülen "Ötekiler"

Söyleşiler:

Şerafettin Halis - Sivil Siyaset Askeri Vesayetten Kurtulamadı

Rıza Dalkılıç - Erdem Farklıya Yaklaşımla Ölçülür

Ergin Doğru - Kürt Sorunu Muhataplarıyla Çözülür

AKP'nin Alevi Çalıştayı Dosyası

Veliyettin Ulusoy - Maaşlı Dede Benim Dedem Olmaz
Ona Maaş Verenin Görevlisi Olur

Ahmet Koçak - Alevi Çalıştayı ile Açılıp Saçılanlar

Söyleşiler: *Veliyettin Ulusoy, Ali Balkız, Ali Kenanoğlu, Kelime Ata, Doğan Bermek, Osman Eğri, Necdet Saraç, Dursun Gümüşoğlu*

İsmail Erdem Kanketin - Liberal Düşünce Topluluğu'nun düzenlediği
"İnsan Hakları Açısından Türkiye'de Alevi Sorunu" Sempozyumu

Konuşmalardan İlginç Bölümler: *Şenol Kaluç, Metin Tarhan, Bican Şahin, Şahin Alpay, Bekir Berat Özipek, Fermani Altun, Ali Yaman, Cafer Solgun, Kelime Ata, Orhan Kemal Cengiz, Reha Çamuroğlu, Fevzi Gümüş, Doğan Bermek, Ali Kenanoğlu*

Esen Uslu - Alevi-Bektaşilerin Amacı Nedir

İsmail Kaygusuz - *Ummû'l Kitab'da Tanrı*

Haşim Kutlu - Dersim Son Sözü'nü Söyledi mi

Nedim Kanoğlu - *Para*

Sahibi ve Sorumlu Yazı İşleri Müdürü:

Genel Ajans B.D.O. Ltd. Şti. adına Ahmet Koçak

Yönetim Yeri: Sultanahmet, Divanyolu Cad. No: 54,
Erçevik İşhanı 102, Eminönü - İstanbul

Tel/Faks:+90.(0)212.519 56 35

E-posta: sacayak@yahoo.com.tr

Baskı: Mart Matbaacılık, Ceylan Sok. No: 24, Nuruosmanîye, Kağıthane, İstanbul - Tel: 0212.321 23 00

Baskı türü: Yerel - Süreli

ISSN 1308-7967

[cuvée]
WINE & TOBACCO SHOP

hayat özel tutkularında
anlam kazanır

[cuvée]
WINE & TOBACCO SHOP

[cuvée] şarap evi

Yeşilbahçe Mah. Metin Kasapoğlu Caddesi Küçükkaya Sitesi No: 28/2

ANTALYA TEL/FAKS: 0242.321 68 15

2 Temmuz 2009
Sünni Müslüman
gençler
arasından
yükselen
ilkeli ve
namuslu
bir sesi
okuyucularımıza
duyuruyoruz.

Madımak için Vicdan ve Adalet Çağrısı

www.muslimansol.net

2 Temmuz 2009

Aleviler, Anadolu topraklarında varlık ve inançlarını korumak ve yaşatmak için yüzyıllardır ağır bedeller ödemek zorunda kalmışlardır. Baskı dönemlerinde kimliğin gizlenmesinin yol açtığı travmalar ve 'yok sayma' karşısında hayatın onurlu bir biçimde devam ettirilmesi için çekilen çileler büyük bir güvensizliğe de zemin oluşturmuştur.

Cumhuriyetin ilk yıllarından itibaren, tıpkı daha önce olduğu gibi, maruz kalınan dışlama politikaları derin bir travmaya neden olmuştur. Maraş, Çorum gibi olayların toplumsal hafızada açtığı derin yaralar Sivas'ta 2 Temmuz'da yaşanan insanlık dışı olayla daha da derinleşmiştir.

Türkiye'de Alevilere yönelik politikalar zaman zaman gelişen göz yumma tutumu dışında genellikle inkâra ve ayrımcılığa dayanmıştır. Toplumsal önyargı ve gerilimin bu denli yaygın bir biçimde devam ediyor olması da bu politikaların eseridir.

Bugün gelinen noktada, yeni acıların ve utanç tablolarının yaşanmaması için geçmişle bütün boyutlarıyla yüzleşebilmek ve güçlü bir irade ortaya koymak gerekmektedir.

Alevilerin sorunlarının her şeyden önce ve öncelikle Sünni İslami çevrelerin sorunu olarak görülmesi ve toplumsal ahlaka dayanan bir vicdan hareketiyle yeni bir hukukun ve toplumsal sözleşmenin inşa edilmesi gerekmektedir. Özgürlüğün ve adaletin tesis edilmesi sayesinde güvence altına alınabilecek bir barış ortamı için daha fazla geç kalınmamalıdır.

Diyanet hizmetlerindeki eşitliğe aykırı uygulamalar, din kültürü ve ahlâk bilgisi derslerinin niteliği ve hatta zorunluluğu, cem evlerinin statüsü gibi pek çok sorunun çözülebilmesi için, Madımak sembolik bir anlam ifade etmektedir. Aradan geçen bunca zamana ve değişen siyasal iktidarlara rağmen bir daha benzer acıların yaşanmaması için Madımak otelinin müze haline getirilmesine dönük çağrılar artık yanıt bulmalıdır.

Bu kadarını yapmakta bile isteksiz davranacak bir siyasal iradenin Alevilere dönük açıklamalar konusunda inandırıcılığını koruması mümkün gözükmemektedir.

Bu utanca ortak olmayı kabullenmeyeceğimizi ve hepimizin hafızalarındaki o berrak ifadeyle, "karanlıklardan katil üreten bu düzeni" her zaman sorgulamaya devam edeceğimizi bir kez daha ilan ediyoruz.

Günlük Gazetesi Bir Ay Süreyle Kapatıldı

ÊDÎ BES E!

Sansüre Hayır

Özgür Basın Susturulamaz

Ayhan Bilgen - Filiz Koçali

Günlük Gazetesi Genel Yayın Yönetmenleri

8 HAZİRAN 2009 tarihi itibariyle İstanbul 12. Ağır Ceza Mahkemesi *Günlük* Gazetesi hakkında bir (1) ay kapatma kararı verdi.

Mahkeme kapatma kararını iki ayrı karara dayandırdı. Birinci karar, gazetenin 1 Haziran nüshasında Diyarbakır'da düzenlenen bir konserin haberine dayandırıldı. Konserle ilgili gazetede yayınlanan fotoğrafta Öcalan'ın açılmış bir posterinin bulunması 'örgüt propagandası' kapsamında değerlendirildi. Söz konusu fotoğrafta DTP Eşbaşkanları, DTP'li milletvekilleri ve belediye başkanları bulunuyor ve DTP'lilerin arkasında açılmış bir poster söz konusu. Fotoğrafın ana teması DTP'lilerin konsere katılımı olurken, mahkeme söz konusu fotoğrafta, flu ve zor anlaşılın Öcalan posterinin 'odak seçildiği'ni ileri sürdü. Oysa 'odak' noktasında bulunan DTP'li yetkililerdir. Buradan kapatma kararına bir dayanak bulunması için bir fotoğraftan hareketle oldukça zorlama bir yoruma gidildiği anlaşılmaktadır.

Mahkemenin ikinci kapatma kararı ise, 2 Haziran tarihli gazetede yayınlanan iki yorum yazısına dayandırıldı. Gazetenin köşe yazarlarından Hüseyin Ali, Kürt sorununun çözümü için PKK'nin ilan ettiği ateşkesin önemli bir fırsat sunduğu, bunun değerlendirilmesi gerektiği ve bu çatışmasızlık sürecinin kalıcılılaşması için fiili de olsa operasyonların da durdurulması gerektiği yönünde değerlendirmelerde bulunmuştu. Kamuoyunda Cumhurbaşkanı Abdullah Gül'ün Kürt sorununa ilişkin yaptığı değerlendirmelerden sonra, gazete ve TV'lerde bu bağlamda çok sayıda değerlendirmeler yapılıyor. Hüseyin Ali'nin değerlendirmeleri de konu hakkındaki kişisel görüşleridir. Benzer görüşler birçok kişi ve kesim tarafından da dile getiriliyor, ancak şimdiye kadar kimse hakkında herhangi bir hukuki soruşturma yapılmış değil.

İkinci yorum yazısı ise, Teoman Deprem tarafından yazılan 'PKK: PeKeKe mi, PeKaKa mı?' başlıklı yazısı. Bu yazı da 'örgüt propagandası' kapsamında değerlendirildi. Yazının ana teması ise, Türk dil kurallarına göre bir kısaltmanın nasıl okunması gerektiği yönündedir. PKK'nin ideolojik, siyasi, silahlı hiçbir faaliyeti değerlendirilmiyor, sadece söz konusu kısaltmanın Türk dil kurallarına göre nasıl okunması gerektiği yönünde değerlendirmeler yapılıyor. Nitekim benzer bir yazı 6 Haziran tarihli *Vatan* Gazetesi'nde Zülfü Livaneli tarafından da kaleme alındı.

Filiz Koçali

**Bizler
Günlük
gazetesi
çalışanları
olarak
gazetemizin
kapatılmasına
hukuken de
siyaseten de
boyun
eğmeyeceğiz.**

Ayhan Bilgen

**Türkiye'de
Cumhurbaşkanı'ndan
gazetecisine
her kesim
Kürt sorununda
çözüm yollarını
tartışırken,
hemen
her gazete,
her televizyonda
konuyla ilgili
yazılar yazılır,
programlar
düzenlenirken,
gazetemiz
susturulmuştur.**

Öncelikle *Günlük* Gazetesi hakkında verilen bu kararların hiçbir hukuki temelinin olmadığı anlaşılıyor. PKK'nin propagandasını yapabilmek için, söz konusu örgütün siyasi, ideolojik ve silahlı faaliyetlerini savunmak gerekir. Ancak gazetenin kapatılmasına dayanak yapılan yazı ve fotoğraflarda hiçbir unsur bulunmamaktadır. Dolayısıyla alınan karar bu açıdan hukukun oldukça zorlama yorumuna ve keyfiyete dayanmaktadır.

İkinci bir husus ise, aynı mahkemenin aynı gün içinde iki ayrı kapatma kararını alarak, hukuk skandalına imza atmasıdır. Bu durum bile, gazetenin nasıl bir keyfi yorumla ve hukuki hiçbir dayanağı olmayan gerekçelerle kapatıldığını gözler önüne seriyor.

Öte yandan gazete kapatma kararları Terörle Mücadele Yasası'nın (TMK) ilgili maddelerine dayanarak verilmektedir. Dönemin Cumhurbaşkanı Ahmet Necdet Sezer, Ağustos 2006'da Anayasa Mahkemesi'ne başvurarak, TMK'nin gazetelerin kapatılmasına dayanak yapılan ilgili maddelerinin düşünce ve ifade özgürlüğüne aykırı olduğunu söylemiş ve bu maddelerin iptalini istemişti. Ancak aradan geçen üç yıl içinde Anayasa Mahkemesi konuyla ilgili hala bir karar almış değil.

Dolayısıyla tamamen hukuksuzlukla karşı karşıyayız.

Gazetemize verilen kapatma davasının bir de politik yanı var. Türkiye'de Cumhurbaşkanı'ndan gazetecisine her kesim Kürt sorununda çözüm yollarını tartışırken, hemen her gazete, her televizyonda konuyla ilgili yazılar yazılır, programlar düzenlenirken, gazetemiz susturulmuştur. Yayın hayatına başladığımız 19 Ocak 2009'dan bugüne kadar Kürt sorununun çözüm kanallarının açılması konusunda son derece sorumlu bir yayın politikası izleyen *Günlük* Gazetesi'nin susturulması siyasi bir durum olarak değerlendirilmek durumundadır.

Bizler *Günlük* gazetesi çalışanları olarak gazetemizin kapatılmasına hukuken de siyaseten de boyun eğmeyeceğiz. ■

27-28 Haziran'da, Ankara'da Yılmaz Güney Sahnesi'nde Yapılan
ve Çatı Partisi Girişimi Tarafından Düzenlenen
Demokrasi İçin Birlik Toplantısında
PSAKD ve ABF Adına PSAKD Genel Sekreteri
Kemal Bülbül Canın Yaptığı Konuşma

Gelin Tanış Olalım, İşi Kolay Kılalım

Sayın divan kurulu, değerli genel başkanlar, milletvekilleri, kurumların değerli temsilcileri, bütün değerli katılımcı arkadaşlar, bizim dilimizle hepimize aşk-ı niyaz ederiz.

Burada bulunmak güzel. Öncelikle size birkaç gün sonra gerçekleştirilecek olan 2 Temmuz Madımak'ta yitirdiğimiz canların anması ile ilgili bilgi vereyim. Bu yıl Sivas'ta, Ankara'da, İstanbul'da, İzmir'de, Bursa'da, Burhaniye'de ve şubelerimizin olduğu tüm yerlerde mitingler ve kitlesel anmalar olacak. Geçen yıl Sivas'ta elli

bin kişi eyleme katılmıştı. Bu yıl yüz bin katılımcı hedefliyoruz. Elimdeki broşür, PSAKD ve ABF'nin 2 Temmuz programıdır.

Aslında 2 Temmuz'da bir şey gerçekleşiyor. Biz çağrı yaptığımız zaman, demokrasinin bütün güçleri, bütün bileşenleri bir araya geliyorlar ve 2 Temmuz katliamına karşı duruyorlar. Hani burada nasıl bir demokrasi tartışılıyor ya, onun yanıtı da burada: Çoğulcu bir demokrasi, katılımcı bir demokrasi ve çok kimlikli, çok kültürlü, çok inançlı bir demokrasi.

“Çok inançlı” sözcüğü bazen yanlış anlaşılıyor. Çok inanan anlamında değil, inançların farklılığını ifade ediyoruz.

Ne Muaviye Ne Hızır Paşa

Alevi toplumu iki kıskaç arasındadır: Birisi, bizim “Muaviye soylu iktidar” diye adlandırdığımız AKP iktidarı; diğeri de “Hızır Paşa soylu muhalefet.” Seksen yıldır bir Hızır Paşalar iktidar oluyor, bir Muaviyeler iktidar oluyor. Biz de izliyoruz. Bunlar Alevileri arka bahçeleri yapma peşindeler.

Biz ise son iki yıl içinde yaptığımız çalışmalarla Alevileri herhangi bir partinin değil, demokrasinin gül bahçesi yapma çalışması içerisindeyiz. Amacımız, 2 Temmuzlarda, 9 Kasım mitinginde yaptığımız gibi İstanbul'da bir milyon kişiyi alanda toplayacak bir mitingle de demokratik taleplerimizi gündeme getirmek ve demokrasi mücadelesini yükseltmektir.

Bu kürsüde sıkça Alevi sözcüğü vurgulandı. Alevilerin demokratik haklarından, Kürt sorununun demokratik çözümünden söz edildi. İlk defa bu kürsülerde Alevi sorunu dile getiriliyor. Hiç kimse darılmasın, alınmasın. Bunda PSAKD'nin, ABF'nin evrensel bakışının, Anadolu erenlerinden aldığı felsefe ve inancın devrimci ahlâkla, Deniz Gezmiş'lerle, Mahir Çayan'larla yoğurmasının katkısı olduğunu düşünüyoruz.

Bugün Alevi sorunu AKP tarafından tartışmaya açılmıştır. Bir çalıştay yapılmıştır. Bu çalıştayda PSAKD'nin ve ABF'nin savunduğu: 1) Alevi köylerine cami yapılmasın, 2) Zorunlu din dersleri kaldırılсын; 3) Madımak Oteli müze olsun; 4) Alevi dergâhları, başta Hacı Bektaş Veli Dergâhı olmak üzere, Alevi halkının, Alevi kurumlarının denetimine, yürütmesine ve yönetimine verilsin talepleri katılan otuz beş kurum tarafından ortaklaştırılmış taleplerdir.

İki talepte ortaklaşamamıştır: DİB'nin kaldırılması ve Alevi dedelerine maaş.

Biz bu ikisini de savunuyoruz, ama katılımcı otuz beş kurum, diğer kurumlar bu ikisi konusunda bizimle ortaklaşmamışlardır. Süreç bu boyuttadır.

Aleviler, bin yıllık yaşanmış tarih gereği, kendi kültür ve inançları gereği, köylerden kentlere, kent varoşlarına doluşan, yoksul kesimi, ezilmiş kesimi oluşturanları temsil etme, bu alanda siyaset yapma, son derecede halkçı, son derece demokrat olmak ve son derece kadar demokrasiyi savunmak zorundalar.

Burada nasıl bir demokrasi tartışılıyor. Bizce bunun yanıtı: Çoğulcu bir demokrasi, katılımcı bir demokrasi ve çok kimlikli, çok kültürlü, çok inançlı bir demokrasi olmalıdır.

Lakin bir eleştiriyi yapmadan geçmek olmaz: Değerli devrimci aydınlar, sosyalist arkadaşlarımız, burada bulunan partilerin bütün temsilcileri. Biraz önce [KESK Genel Başkanı] Sayın Sami Evren'in yaptığı eleştirinin bir benzerini biz de yapmak durumundayız:

2 Temmuz'a, bütün etkinliklerimize lütfen katılın. 16-18 Ağustos'ta yapılacak Hacı Bektaş Anmalarına lütfen katılın. Yazdığınız yazılarda, Alevi kültürünün bu ülkeye vermiş olduğu demokratik değerleri kapsayan, ifade eden şeyler ortaya koyun lütfen. Yoksa şimdi egemen olan neo-Osmanlıcılık, neo-İslamcılık, neo-liberalizm ittifakının Türkiye halklarına dayattığı ve yaşattığı gericiliği aşabilmek mümkün değildir.

Tarihte gericiliği aşabilmenin yollarından birisi,

Şalvarı şaltak Osmanlı,
Eğeri kaltak Osmanlı,
Ekende yok biçende yok
Yiyende ortak Osmanlı

deyip Osmanlı'nın despotizmine baş kaldırmaktı. Cumhuriyet tarihinde, o kadar okşanmasına, Cumhuriyet'in payandası yapılmasına rağmen demokratik haklarını elde edemeyen Alevi toplumu bugün aynı dirayet ve inançla mücadele yürütüyor.

Fakat hiçbir siyasi, demokratik kurum, ABF ve PSAKD gibi Alevi halkının içine girip onlara duyu ve düşüncelerini, örselenmiş, bastırılmış, kızdırılmış, yakılmış, yerle bir edilmiş, katledilmiş tarihini onlarla paylaşmak inceliğini ne yazık ki yeterince göstermiyor. Bu inceliği göstermek lazım. Bu paylaşımı göstermek lazım.

Bakınız, 6 Temmuz'da Karşıyaka Mezarlığı'na gidiyor, orada Sivas'ta yitirdiğimiz canları andıktan, onlara niyaz ettikten sonra Deniz'i, Hüseyin'i, Yusuf'u, Mahir'i de ziyaret edip öyle geliyoruz. Bu, Alevi halkımızın talebidir. Hiç kimseye dayatmıyoruz bunu.

Kürt sorunu, Türk sorunudur - Alevi sorunu, Sünni sorunudur

Kürt sorununun demokratik çözümünden söz ediliyor burada. Biz dedik ki Kürt sorunu, Türk sorunudur; Alevi sorunu da Sünni sorunudur. Şunu ifade ediyorum: Aleviler, Şeyh Bedreddin'le Ehmedê Xanî arasında bir köprüdürler. Aleviler, Deniz Gezmiş ile Kemal Pir arasında bir köprüdürler. Aleviler, Nazım Hikmet ile Cegerxwîn arasında bir köprüdürler. Bunu görmek, kıymetini vermek lazım.

Kendini bilmez, kendini Alevi önderi sayan, Türk-İslam Sentezi'yle bakan, birkaç tane cahil-cühelanın sözüyle Aleviliği değerlendirmeyin. Alevilik yerlere, göklere sığmayacak bir tarihi arka planı olan, Mezopotamya'dan, Anadolu'dan, Balkanlar'dan, Kıbrıs'tan, (Kıbrıs'tan bir arkadaşı burada konuştu. Biliyor musunuz Kıbrıs'taki halkın büyük çoğunluğu Alevidir. Orada da PSAKD vardır. Orada da Hacı Bektaş Veli Derneği vardır.) bu kadar yaygın ve evrensel bakan bir kültürün atıl durumda gibi görünmesi, birleştirici, güçlendirici, geliştirici misyonunu yerine getirememeye

**Aleviler,
Şeyh Bedreddin'le
Ehmedê Xanî
arasında bir
köprüdürler.
Aleviler,
Deniz Gezmiş ile
Kemal Pir
arasında bir
köprüdürler.
Aleviler,
Nazım Hikmet
ile Cegerxwîn
arasında bir
köprüdürler.**

sinin nedenlerinden biri Türkiye aydınının bu kültürün tarihçesine gerekli önemi ve değeri vermemesiyle de ilgilidir.

Madımak'ta meydana gelen olay Türklere ve Kürtlere yapılmıştır. Madımak'ta yapılan olay sosyalistlere ve Alevilere yapılmıştır. Madımak'ta yapılan olay demokrasiye yapılmıştır. Ve Madımak, Türkiye'nin odak noktası, göbeği Sivas, bilerek seçilmiştir.

Maraş da 12 Eylül öncesinde bilerek seçilmişti. Bu yıl Maraş Katliamı'nın otuzuncu yılını andık. Birçok televizyonda birçok değişik belge ortaya çıktı. Biz Maraş'ın ancak onda birini biliyormuşuz! Tüyley ürpertici şeyler ortaya çıktı! Bu yıl [anma yürüyüşünü] Adana'da yaptık. Maraş'ta küçük bir basın açıklaması yaptık. Önümüzdeki yıl Maraş'ta yapacağız. Maraş'ın içinde, odağında, göbeğinde yapacağız. Bunun için çalışmalarımızı da yürütüyoruz.

Alevi kültürünün, Anadolu erenlerinin, Hacı Bektaş'ın, Pir Sultan Abdal'ın, Nesimi'nin, Hallacı Mansur'un halkların birleşmesi ve bütünleşmesi, çoğulcu ruh, çok kimlikli olarak bir arada durabilme konularında bu ülkeye katacağı çok şey var. Alevi kültüründeki, "72 millete bir nazarla bakarız" kavramı sıradan bir halk sözü değildir. Günümüze indirgenğinde çok kimlikli, çok kültürlü, çoğulcu demokrasinin ta kendisidir, onun adıdır.

Biz bu köprü rolünü yerine getirmek istegindeyiz. Bu yakınlaşma, Yunus'un dediği gibi, "Gelin tanış olalım, işi kolay kılalım" ile olacaktır. Devrimciler, demokratlar, Kürtler, sosyalistler, aydınlar, herkes Alevilere, Alevi kültürüne, Alevi tarihçesine gerekli ihtimamı göstermeli, gerekli diyalogu kurmalıdır. Gelin kürsülerimizde sizlere söz verelim, düşüncelerinizi ifade edin, paylaşın, eleştirilerinizi dile getirin. Hem hal olalım, can olalım. Kültürümüzdeki "can" ifadesi tam da demokratik mücadelenin istediği kişiliğin ismidir.

Elbette burada oluşturulmaya çalışılan siyasî yapı ve akabinde ortaya çıkacak program çok önemli. Biz de 29 Mart seçimlerinden sonra şunu söyledik: Laik, demokratik, sosyal bir hukuk devleti istiyoruz. Nasıl bir demokrasinin adı budur.

Aslında bu, 1982 Anayasa'sında yazan anayasal bir kavramdır. Fakat Türkiye Cumhuriyet devleti birçok şeyde resmi ideolojiyi, retçiliği uyguladığı gibi kendi Anayasa'sına da bunu yapmıştır. Laik, demokratik, sosyal bir hukuk devletini yaşama geçirmemiştir. Orada eklektik, yalancı, karşılıklı olmayan bir söz olarak durmaktadır.

Biz Aleviler, laik, demokratik, sosyal bir hukuk devleti istiyoruz. Bunun içerisinde emeğin özgürlüğünü, çok kimlikli-çok kültürlü Türkiye'yi ifade edebiliriz. Siyasetin kültüre değil, kültürün siyasete egemen olduğu; cehaletin paçalardan akmadığı, İslami medreselerde yetişmiş, kendilerine arkaik bir terminoloji edinmiş şahsiyetlerin siyasetçi diye topluma sunulmadığı, gerçekten aydın, halkçı, halkla paylaşan, halkla bütünleşen, halkını tanıyan ve seven bir yapının olması gerekiyor.

Sizleri PSAKD ve ABF adına saygıyla selamlarken, yine bizim dilimizle, "Rehberiniz Hak olsun, yardımcınız halk olsun" diyorum.

"72 millete bir nazarla bakarız" kavramı sıradan bir halk sözü değildir. Günümüze indirgenğinde çok kimlikli, çok kültürlü, çoğulcu demokrasinin ta kendisidir, onun ismidir.

Biz Aleviler laik, demokratik, sosyal bir hukuk devleti istiyoruz. Nasıl bir demokrasinin adı budur. Bunun içerisinde emeğin özgürlüğünü, çok kimlikli, çok kültürlü Türkiye'yi ifade edebiliriz

Kürt Sorunu ve AKP'nin Kürt Açılımı

Tehlike Unsuru Görülen “Ötekiler”

Ahmet Koçak

Türkiye Cumhuriyeti devleti ulus devlet olma tanımlamasını tek millet, tek bayrak, tek devlet üzerine kurgulamıştır. Egemen ulus kimliğinin ve egemen din kimliğinin dışında kalanlar devlet için tehdit unsuru olarak görülmüştür. Bu bağlamda özellikle Kürtler ve Aleviler, devletin kurulduğu günden bugüne dek devlet için en belirgin iki tehdit unsuru olarak görülmüştür.

Devlet, daha kurulurken kendi vatandaşını tehlike unsuru olarak görmekle ayrımcılığı başlatmıştır. Bu yaklaşımın kendisi sorunun temel kaynağı olmuştur. Ve sorun katlanarak günümüze gelmiştir. Bugün Türkiye'nin laik ve demokratik bir cumhuriyet olması için mutlaka çözülmesi gereken sorunlardan birisi haline gelmiştir.

AKP'nin Kürt Açılımı ve Statüko

Kürt sorununun “çözümü” için AKP hükümeti, Avrupa Birliği'nin baskıları uyarınca “özgürlükçü ve demokrat” görünmek için bu yılın başında bir takım girişimler yaptı. Ocak ayında *TRT Şeş* adlı Kürtçe yayın yapan kanalı devreye soktu. Devlet Tiyatroları repertuarlarına Kürtçe oyunlar aldı ve Kürtçe oyun oynandı.

Mayıs ayı içinde devletin en “yetkili” kişisi Cumhurbaşkanı Gül'ün, Kürt sorununda “güzel gelişmeler olacak” açıklaması, muhalifleri bile harekete geçirdi. Dün ağzından kan damlayan CHP Genel Başkanı Deniz Baykal, “Geleceğin Türkiye'sini birlikte kuracağız” diyerek Kürtlere kendince “cici” bir mesaj vermeye çalıştı.

Bu gelişmeler üzerine, varlığı milliyetçilik üzerine kurulu diğer muhalefet partisi MHP'nin Genel Başkanı Devlet Bahçeli, “Bu siyasi (Kürt) açılım süreci, PKK'nın değişmeyen bölücü amaçlarına siyasi yol ve yöntemlerle ulaşmasının kabul edilmesi anlamına gelen, bunlara siyasi ve hukuki meşruiyet zemini kazandıran bir teslimiyet sürecidir” diyerek güdük burjuva demokrasisine bile tahammülü olmadığını gösterdi ve tarihsel kinini kustu.

Ardından eski düzenin yılmaz savunucusu ordu, benzer açıklamalarla çözümsüzlükten yana tavrını sergiledi.

DTP ve KESK'e Yapılan Operasyonlar

29 Mart yerel seçimlerinde tüm engellemelere, karşı propagandalara rağmen DTP, Kürt halkının siyasi temsilcisi olduğunu dosta düşmana kanıtladı. İktidar partisi AKP, Kürt illerinde umduğunu bulamayınca hışımını DTP ve KESK'e yöneltti. DTP ve KESK'e yapılan operasyonlar ve tutuklamalar gerçek niyetleri gösterdi.

AKP'nin Kürt Açılımınının, tıpkı Alevi Açılımında olduğu gibi AB'nin zorlaması sonucu uygulamaya konan bir girişim olduğu,

Egemen ulus kimliğinin ve egemen din kimliğinin dışında kalanlar devlet için tehdit unsuru olarak görülmüştür. Kürtler ve Aleviler, devletin kurulduğu günden bugüne devlet için en belirgin iki tehdit unsuru olarak görülmüştür.

bir eliyle verip, diğeriyle alan bir yaklaşımın ürünü olduğu DTP ve KESK'e yapılan operasyonlar ve tutuklamalarla daha iyi anlaşıldı.

Hükümetin Kürt Açılımından sonra DTP, Başbakan'dan ikili görüşme randevusu talep etmişti. İki ay beklemesine karşın randevu talebine Başbakan'dan bir yanıt alamayan DTP, sonunda randevu talebini geri çekmek zorunda kaldı.

Bu durum, çözümü isteyen tarafın ve çözümsüzlüğü isteyen tarafın hangisi olduğunu açıkça ortaya koydu. Sorunun çözümünde samimi olduklarını her fırsatta söyleyen Başbakan'ın ve hükümetin ne kadar samimi olduğu da böylece ortaya çıktı.

Yetmiş İki Millete Bir Nazarla Bak

Kendisi de yıllardır ayrımcılığa, yok sayılmaya maruz kalmış Aleviler ve demokratik Alevi örgütleri son olaylar karşısında yeterince tepki vermedi. Bu durumun birçok nedeni vardır. Bunlardan en önemlisi son yıllarda Alevilerin gittikçe ağırlaşan "ulusalcı-milliyetçi ve devletçi" bir etki altına girmiş olmasıdır. Geline bu durum, yıllardır Aleviler üzerine odaklanan bilinçli bir çalışmanın sonucudur. Ne yazık ki Aleviler, devletin Kürt sorununda kullandığı politikanın etkisi altında kalmaktadır. Alevilerin yaşadığı bazı bölgelerde hissedilir bir Kürt düşmanlığı görülmeye başlamıştır. Bu son derece sakıncalı bir durumdur. Bu durum Alevilerin felsefeleri ve yıllardır savunduğu değerleriyle ters düşmektedir.

Serçeşme Pir Hacı Bektaş Veli'nin "Yetmiş iki millete bir nazarla bak" sözü bir deyim olarak Alevilerin sadece dilinde kalmıştır. Oysa Hacı Bektaş, "Hiçbir milleti ve insanı ayıplamayınız; Nefsine ağır geleni kimseye tatbik etme" diyerek hoşgörü telkin etmiştir. Erdemli insan ve erdemli toplum olabilmenin yolunun tüm ezilenlerin haklarının savunulmasından geçtiğini söyleyerek, günümüz deyimleriyle demokrasinin mutlaklığının altını çizmiştir.

Konunun Muhatabıyla Söyleştik

Kürt sorununda hükümetin çözümsüzlüğe doğru sürüklediği bu süreci konunun muhatapları ile söyleştik. AKP'nin Kürt açılımı nedir? Kürt özgürlük hareketi ne istiyor? Bunları konunun dışlanan ve ötekileştirilen tarafıyla yaptığımız söyleşilerde okuyacaksınız.

Vurgulamak istediğimiz ve önemsedığımız şey, demokrasinin herkes için vazgeçilmezliğidir. Demokrasinin olmadığı bir yerde insan hak ve hukukunun olması mümkün değildir. Bahsettiğimiz demokrasi, mevcut demokrasi değildir. Mevcut demokrasinin ne halde olduğunu, kimlerin haklarının korunduğunu görmekteyiz.

Dışlanan ve ötekileştirilen kesimlerin taleplerini kapsayan laik ve demokratik bir cumhuriyete ihtiyaç vardır. Böyle bir cumhuriyetin oluşturulması için demokrasiyi savunan tüm güçlerin birlikte hareket etmesi, birbirlerinin taleplerine sahip çıkması zorunludur. Aksi halde sermayenin "böl-yönet" yöntemine boyun eğerez. ■

Aleviler ve demokratik Alevi örgütleri son olaylar karşısında yeterince tepki vermedi. Bu durumun birçok nedeni vardır. Bunlardan en önemlisi son yıllarda Alevilerin gittikçe ağırlaşan "ulusalcı-milliyetçi ve devletçi" bir etki altına girmiş olmasıdır.

Dışlanan ve ötekileştirilen kesimlerin laik ve demokratik bir cumhuriyete ihtiyaç vardır. Bunun için demokrasiyi savunan tüm güçlerin birlikte hareket etmesi, birbirlerinin taleplerine sahip çıkması zorunludur.

DTP Tunceli Milletvekili **Şerafettin Halis** ile söyleştik

Türkiye’de Sivil Siyaset Askeri Vesayetten Kurtulamadı

Hükümetin Kürt açılımını nasıl değerlendiriyorsunuz?

Türkiye’de Kürt sorununun çözümü kendini dayattı. Bu kadar insan ölümünden sonra Kürtlerin hak talebinin karşılanması bir gerçeklik olarak, öyle inanıyorum ki, devletin bir kesiminin de kabul ettiği bir hale geldi. Ancak devlet hâlâ Kürtler üzerinde iktidar kavgası veriyor. Bir yandan Ergenekon üzerine giderken, Ergenekon kendisini yine Kürtler üzerinden AKP karşıtlığında gösteriyor.

Cumhurbaşkanı’nın güzel şeyler olacak demesinden sonra bir hâkimin çıkararak Cumhurbaşkanı’nı ifadeye çağırmaya çalışması bir ikaz: Biz hala varız; Kürt sorununda bir iyileştirme yaparsanız karşınızda bizi görürsünüz mesajını verdiler. Bu, şunu gösteriyor: Ergenekon tükenmiş değil. Ergenekon üzerine de tam gidilmiş değil. Kuyruğuna basılıyor, ama başı ve gövdesi duruyor.

Otuz yıllık demokratik Kürt mücadelesinden sonra bazı hakların kazanımı çözüm atmosferini yarattı. Böyle bir iklim var. Ancak devlet cephesinde muhatap konusunda bütünlük yok. Hükümet mi muhatap, Genelkurmay mı muhatap, devletin bir başka kurumu mu muhatap, belli değil. Herkes kendi kulvarından değişik sesler vermeye çalışıyor.

Cumhurbaşkanı’nın iyimser ve güzel sözlerinden sonra kısmi bir yakınlıkla başbakan bazı şeyler söyledi. Genelkurmay Başkanı’nın Amerika’dan vermiş olduğu sesler, ezerim, dökerim, ararım, bulurum, yok ederim sözleri üzerinden Başbakan çark etti ve Genelkurmay Başkanı’nın konuşmalarına paralel konuşmalar yaptı.

Bu, hala Türkiye’de sivil siyaset askeri vesayetten kurtulmadığını gösteriyor. Bir daha söylüyoruz, askeri vesayetten kurtulmuş bir siyasi irade olmadıkça çözüm noktasında sivil siyaset inisiyatif gösteremeyecektir. Bu bir cesaret işidir, ama sivil siyaset cesaretle yaklaşırsa çözüm açısından ilk adım atılabilir. O da şudur: Çatışmasızlık ortamının yaratılması.

Çözüm demek, hemen tarafların bir masaya oturması anlamına gelmez. Çözüm, bir çok süreci gerektirir. İlk adım çatışmasızlıktır; ikinci adım, çatışmasızlık ortamının yaratılmasından sonra süreç içinde toplumsal psikolojik hazırlık geçirmektir.

İnsanlar ölüyor. Çocuklarını askere gönderen insanların çocukları tabutlarla geri dönüyor. Ve dağlarda Kürt çocukları ölüyor. İki tarafın da birbirine karşı öfkesinin olması çok doğal! Bu öfkenin bitirilmesi için toplumsal psikolojiyi hazır hale getirmek lazım. Onun için artık çocukların cesetlerinin evlerine tabutlarda gelmemesi gerekir. Artık acıların yaşanmaması gerekiyor.

Askeri vesayetten kurtulmuş bir siyasi irade olmadıkça çözüm noktasında sivil siyaset inisiyatif gösteremeyecektir. Bu bir cesaret işidir, ama sivil siyaset cesaretle yaklaşırsa çözüm açısından ilk adım atılabilir. O da şudur: Çatışmasızlık ortamının yaratılması.

Bu psikolojik ortam yaratıldıktan sonra da muhataplar karşı karşıya oturmalıdır. Muhatabın kim olduğu belli, yani şunu söylüyoruz: PKK ile devlet karşı karşıya otursun, PKK ile Öcalan ile karşı karşıya otursun. Belki bu, bugünkü koşullarda gerçekçi durmayabilir, ama sonuçta barışı savaşımlar yapar.

Türkiye'nin psikolojisi gerçekten PKK ile masaya oturmayı kaldırmaz. O yüzden diyoruz ki Kürtlerin örgütlenmiş demokratik gücü DTP var, DTP'nin Meclis Grubu var, belediye başkanları var, bunlarla muhatabiyet sağlanabilir.

Direk muhatabiyet bunlarla sağlanmazsa Akıl Adamlar Projesi önerilir. Nedir bu? Türk, Kürt, Alevi, Sünni her kesimden insanlardan derlenmiş, Türkiye'nin ileri gelen, öncü kişilerinden oluşturulacak bir komisyondan bu işe bir başlangıç yapılabilir.

Ben öyle inanıyorum ki, Kürt sorunu Türkiye'yi zora sokabilecek talepler içermeyen bir sorundur.

Kürtler neler talep ediyorlar?

Bir kere anayasal güvenceye dayalı eşit yurttaşlık hakkı! Üç dilde yayınladığımız çözüm önerisinde, devlet için hassas olan üç noktanın altını çok net çizdik.

Bir, üniter devlet yapısına saygı duyuyoruz. Bu etnik ya da toprağa bağlı siyaset yapmıyoruz anlamı taşır.

İki, Türkiye Cumhuriyetinin bayrağı bizim de bayrağımızdır. O konuda da itirazımız yok.

Üç, resmi dil Türkçedir, buna da itirazımız yok.

Bunlar, devletin hassas noktaları. "Bunların dışında Kürtler ne istiyor"a gelince, Türklerin sahip olduğu haklara Kürtlerin de sahip olması gerektiğini söylüyoruz. Basın yayında Kürtlerin kendi dilleriyle yayın yapabilmesi; Kürtlerin kendi dillerinde okumaları, Kürtlerin kendi dilleri ve kültürleri tarihleri için araştırma enstitüleri kurulması; böyle demokratik ülkelerde talep edilmeden devlet tarafından verilen haklar.

Belki bireysel manada bir Kürdün Kürtçe konuşması mümkündür, ama toplumsal boyutuyla bir isteme cevap veren alan yoktur. Okullar yoktur. Kürtçe, derneklere ya da dil kurslarına sıkıştırılmak isteniyor. Ve hala Kürtçe siyasal propaganda dili olarak yasak.

TRT Şeş'in bir yönünü önemsiyorum, özellikle de devlet televizyonunun bir kanalının Kürtçeye verilmesi anlamlıdır. Devletin seksen yıllık inkâr politikasının delinmesi anlamına gelir. Bu konudaki resmi ideolojinin delinmesi anlamına gelir. Bu anlamda önemlidir. Ancak bir yandan TRT Şeş'i hayata geçireceksiniz, öte yandan hala Kürtçeyi siyasal alanda yasaklayacaksınız; Kürtçenin okullarda okunmasını yasaklayacaksınız... Bir şey ya yasaktır ya değildir.

Obama geldi Meclis'te İngilizce konuştu...

Türkiye Cumhuriyeti Parlamentosunda İbranice, Arapça, İspanyolca konuşabiliyorsunuz. Obama geliyor İngilizce konuşuyor, ama

Muhatabın kim olduğu belli, yani şunu söylüyoruz: PKK ile devlet karşı karşıya otursun, PKK ile Öcalan ile karşı karşıya otursun. Belki bu, bugünkü koşullarda gerçekçi durmayabilir, ama sonuçta barışı savaşımlar yapar.

bir grup toplantısında, Genel Başkan Sayın Ahmet Türk'ün Kürtçe hitabı kıyametleri koparıyor. Burada bir samimiyetsizlik var. Türkiye'de yönetim, aydınlar ve kurumların hala samimiyetsizliğinin içinde olduğunu görüyoruz. Bir netleşememe sorunu var. Bu sorunu çözmeye çalışanların içinde de bu var.

DTP'ye ve KESK'e yönelik tutuklamalar, gözaltılar, operasyonlar oldu. Bu konuda ne söyleyeceksiniz?

Bir netleşememenin olduğunu söyledim. Kürt sorunu çözülecekse herşeyden önce Kürt muhatabın zayıflatıldığı bir çözüm devlet için uygun görülüyor. DTP ister Meclisteki varlığıyla ister son seçimlerde aldığı destekle, oyla ciddi bir muhalif güç olduğunu gösterdi. Böyle olunca, bu güçlü muhalif gücün mutlaka zayıflatılması gerekiyor. Bir yandan çözüm için iyimser sözler edilirken, diğer yandan da böyle bir operasyon yapılıyor. 250'nin üzerinde DTP üyesi, yöneticisi tutuklandı. Şu akla geliyor ister istemez: "Biz Kürt sorununu çözsük bile burada sözü biz söyleyeceğiz. Güçlü olan biziz." Son sözü ve kural koyan sözü, güçlü olanlar söyler. Bu anlam itibarıyla zayıflatılmış bir Kürt örgütlülüğü, zayıflatılmış bir DTP, zayıflatılmış bir muhatapla karşı karşıya kalmak istiyorlar.

Devlet kendi Kürt modelini mi yaratmaya çalışıyor?

Devlet kendi beyaz Kürdünü yaratmaya yıllar önce başladı. Bu yeni değil. Ne var ki Kürtlerin toplumsal gerçekliği üzerine siyaset yapabilecek bir örgütlülük yaratamadılar. Bir örgütlülük, ancak toplumsal gerçeklik üzerinde mümkün olur, gelişir. Yıllardır beyaz Kürtleriyle yaratmaya çalıştıkları hiçbir örgüt tutmadı. Beyaz Kürtten umudunu kesenler örgütsel dinamiğin sahibi olan bizi zayıflatmaya çalışıyor. Devlet şunun farkında: Kürt toplumsal gerçekliği üzerinde siyaset yapan tek parti vardır ve bu DTP'dir.

DTP'nin dışındaki Kürtler tarafından daha düne kadar kutsanan şahsiyetlerle bile bu işi başaramadılar. Şıhlarıyla, ağalarıyla, işbirlikçileriyle dahi başaramadılar. Onlarla başaramadıklarını bizi çöktürmeye çalışarak başarmaya çalışıyorlar.

*AKP'nin Alevi açılımı konusunda neler söyleyeceksiniz?
Alevi örgütlerinden KESK'e, DTP'ye yönelik tutuklamalar konusunda yeterli dayanışma geldi mi?*

Alevi örgütlerinden, bizi sahiplenen çok ciddi bir savunma, dayanışma gelmedi. Ama bize karşı niyetlerinin kötü olmadığını da biliyoruz. Alevilerin kaderinin Kürtlerin kaderine tabî olduğunu, Kürtlerin kaderinin de Alevilere tabî olduğu bir sarmal içindeyiz. Bugüne kadar iç içe olmaları gerekiyordu, ama ne yazık ki, ister tarihi nedenlerden dolayı; ister sisteme günü birlik bakıştan olsun bugüne kadar Kürtler ve Aleviler bir bütünlük sağlayamadılar.

Alevi sorunu Cumhuriyete Osmanlıdan miras kalmış yüzyılların sorunu. Kürt sorunu gibi yüz yirmi, yüz elli yıllık bir sorun

Alevi örgütlerinden, bizi sahiplenen çok ciddi bir savunma, dayanışma gelmedi. Ama bize karşı niyetlerinin kötü olmadığını da biliyoruz. Alevilerin kaderinin Kürtlerin kaderine tabî olduğu, Kürtlerin kaderinin de Alevilere tabî olduğu bir sarmal içindedir.

değil. Deyim yerindeyse bin yıla varan bir süreç ötesinden gelen bir sorun. Ne yazık ki umutlar yeni kurulan cumhuriyetle beraber bir çözüm bulmadı. Cumhuriyet kurulmadan önce Cumhuriyeti kuracakların Koçgiri Harekatı (Koçgiri Harekatı bir Alevi kıyımıdır) Cumhuriyetin Alevilere nasıl davranacağını işaretini verdi.

Yüzyıllarca Osmanlıdan çekmiş Aleviler, İslami gericiliğe karşı görünen Mustafa Kemal hareketine umut bağladı. Kurtuluş Savaşı'na başlarken Hacı Bektaş Veli Dergâhı'ndan icazet alınmış olmasına rağmen, Tekke ve Zaviyeler Kanunu esas alınarak bu dergâh da kapatıldı. Son noktayı Dersim direnişi sırasında gösterdiler. On binlerin ölümü başlı başına bir Alevi kıyımıydı. Orada Sünni Kürtlere ve Sünni Türklere karışmadığı gibi onlar korundu.

Koçgiri Harekatı'nda Nurettin Paşa yargılanırken, yargılanmasına engel olan Mustafa Kemal'dir diye biliniyor. İşin ilginç yanı Nurettin Paşa savunmasında şöyle der: Sizin dediklerinizi ben yapmasaydım, bu hareket Tokat'a ve Çorum'a doğru yayılacaktı. Ne demek bu? Tokat'ta ve Çorum'da Alevilerin yaşadığı coğrafyayı da değerlendiresek bir Alevi katliamı olduğunu görürüz. Tabii Alevilerin yapacağı bir şey yok, Mustafa Kemal ve CHP'ye bağlanmaktan başka.

Nasıl olsa muhalefet yok, bir şey yok hesabıyla Aleviler sahiplenilmiyor. 1938'de de dediğim gibi bir katliam var. 1946'da Demokrat Parti kurulunca CHP'nin etekleri tutuşuyor. Ve 1949 yılında Maraş Milletvekili Hasan Raşit Tankut'un bir raporu var. Diyor ki, biz Alevilerle yeterince ilgilenemedik.

1946 ve 50 seçimlerinde Aleviler yüzünü Demokrat Parti'ye dönüyor. Ama Demokrat Parti de Aleviler ve Sünniler arasında ortak bir dili oluşturamadığı için Aleviler yeniden CHP'ye dönmek zorunda kalıyorlar. Zorundalar, çünkü Demokrat Parti kendi siyasetini Sünni dergâhlara, tarikatlara göre kurdu nihayetinde. Yeniden CHP'ye dönme durumuyla karşı karşıya kalıyorlar.

Alevilerin parti kurarak siyasallaşması gündemde.

Böyle bir siyasallaşmayı doğru buluyor musunuz?

Alevi sorunu nedir? Bunun adını koymak gerekiyor. Alevi sorunu salt bir mezhep algısı sorunu değildir. Bugüne kadar sol-sosyalist hareketler de böyle baktı. Sonuçta mezhep algısı üzerinde bakan sol sosyalist hareketler açısından, "din bir afyondur" algısıyla kenara itildi. Ancak Alevilik bir mezhep de değildir. Bir dünya dinidir. Aleviliğin sorunu bir demokrasi sorunudur. Toplumsal, hukuksal bir sorundur; hak arama ve hak alma sorunudur.

Elbette ki bu sorunun çözülmesi için bir siyasal örgütlülük gerektirir. Ancak bu, Aleviler Alevilik adına bir örgütlenme yapsın anlamına gelmez. Neden? Alevilik sorunu bir demokrasi sorunuydu, Alevilerin birinci hedefi Türkiye'nin demokratikleştirilmesi olmalıdır. Nedir bu? Türkiye'nin bugünkü despotik cumhuriyetten kurtulup, demokratik cumhuriyete ulaşması.

Bunun yolu Türkiye'deki bütün demokratik güçlerin, demokrasiye inananların birliğinden geçer. Bu ortaklık, birlik içinde Alevi-

Alevi sorunu salt bir mezhep algısı sorunu değildir. Bugüne kadar sol-sosyalist hareketler de böyle baktı. Sonuçta sol sosyalist hareketler açısından, "din bir afyondur" algısıyla kenara itildi. Aleviliğin sorunu bir demokrasi sorunudur. Toplumsal, hukuksal bir sorundur; hak arama ve hak alma sorunudur.

ler mutlak ve mutlak ana unsur olarak kendilerini göstermek durumundadırlar. Pasif durumda, yönetilen değil, bilakis, bu örgütlülük içinde ana unsur olarak, karar mekanizmaları içinde söz ve karar sahibi olmak durumundadır. Böyle olduğu zaman Alevilik sorununun bir çözüm bulacağına inanıyorum.

Aleviler, salt bir Alevi örgütlenmesi olarak karşımıza çıkarlarsa “Alevilerin mezhep örgütü” diye anlaşılırlar. Bu bizim dışımızdaki mezheplerin, tarikatların örgütlenmesine meşruluk kazandırır. Ve biz de tarikatların ve dinsel örgütlerin örgütlenmesine eleştiri getirme, söz söyleme hakkını kendimizde bulamayacağız.

Yine söylüyorum: Alevilik, bir demokrasi sorunudur; bir hak alma sorunudur, bir sosyal sorundur. Bu yönüyle Türkiye'nin demokratikleşmesiyle beraber çözülebilecek bir sorundur.

İnsan Hakları Derneği, Genel Merkez Yöneticisi **Rıza Dalkılıç** sorularımızı yanıtladı

Erdem Farklıya Yaklaşımla Ölçülür

Hükümetin Kürt açılımını nasıl değerlendiriyorsunuz?

Hükümet, Kürt meselesinde gel-gitler yaşamaya devam ediyor. Aslında gel-gitler sadece bu hükümete ait değildir. Bir dönem Süleyman Demirel, “Kürt realitesini tanıyoruz”; Mesut Yılmaz, “Avrupa Birliği'nin yolu Diyarbakır'dan geçer”; Tansu Çiller, “Bask Modeli'ni tartışalım” demişlerdi. Son olarak Recep Tayyip Erdoğan, “Kürt meselesi benim meselemdir” söylemini kullandı. Bütün bunlar birlikte düşünüldüğünde, devletin geleneksel “yok sayma”, “zamana yayma” ve “asimilasyona devam” politikasının devam ettiği görülmektedir.

Hükümet, Kürt meselesinde geçmiş diğer hükümetlerden farklı bir bakış açısına sahip olduğunu iddia ediyordu. Sonuç açısından baktığımızda değişen bir şey olmadığı ortada. Bunun değişebilmesi için zihniyet değişikliğine ihtiyaç var. Demokrasi ortak payda olarak kabul edilirse, sorunun çözümü kolaylaşacaktır.

Vurgulamak gerek: “Ben demokratım” demekle demokrat olunmuyor. Aynı olanların veya benzerlerin birbirine hoşgörülü davranması demokrasi açısından bir erdem değildir. Demokratik davranış veya erdemlilik farklılıklara karşı olan yaklaşımla ölçülür. Bunu Kürt meselesi açısından değerlendirdiğimizde, hala demokratik bir tutum göremiyoruz.

Bir dönem “Kürt yoktur” dendi. Bugün Kürtlerin varlığı kabul ediliyor, ancak bu küçük adımın bedeli yaklaşık kırk bin insanın ölümü, binlerce köyün boşaltılması, milyonlarca insanın göçe zorlanması ve tahrip edilen doğa olmamalıydı.

Bugün Kürtlerin varlığı kabul ediliyor, ancak sorunlarının çözümü konusunda adım atılmıyor. Ya da “Kürtsüz” bir çözüm arayışı içine giriliyor. Kürtlerin seçilmiş temsilcileriyle “tokalaşma” ne-

Aynı olanların veya benzerlerin birbirine hoşgörülü davranması demokrasi açısından bir erdem değildir. Demokratik davranış veya erdemlilik farklılıklara karşı olan yaklaşımla ölçülür.

zakatini gösteremeyen bir zihniyetin, sorunu barışçıl ve demokratik yöntemlerle çözmesi zor görünüyor.

Cumhurbaşkanı'nın "iyi şeyler olacak" söylemi, olumlu ve umut uyandıran bir havanın oluşmasına sebep olmaktadır. Temennimiz, bu olumlu ortamın öncelikler gibi heba edilmemesidir. Kürt sorunu, Kürtlerin meşru temsilcileri ile geliştirilecek bir diyalogla çözüm yoluna girebilir. Mevcut hükümet bu noktada henüz adım atmış değil. Uygulamada somut adımlar atılmadıkça kullanılan söylem etkisini bir süre sonra yitirir. Ve tekrar başa dönülür. Bu da yaşanan bunca acıların tekrarlanması anlamına gelir. Türkiye bunu kaldıracak durumda değildir. Yaşanmış veya yaşanması muhtemel acıları ne Türkler ne de Kürtler hak etmiyor.

Kısaca şu söylenebilir: Hükümet bir çıkmazın içindedir. Hem uluslararası, hem de ülke kamuoyu sorunun çözümü beklentisi içindedir. Kürt açılımı için öncelikli adım, diyalog geliştirmekten geçer. Bu sağlanamadığı sürece yapılan açılımların "açılım" olarak değerlendirilmesi tartışmalıdır.

Bütün toplumsal kesimlerin mutabakatı ile hazırlanacak yeni bir Anayasa ön açıcı olacaktır. Ama ivedilikle bir yerden başlanması gerekir. Ertelemeci mantık bu ülkeye çok şey kaybetti. Ne Türkler ne de Kürtler açısından sorunun ertelenmesi yararlı sonuçlar doğurmayacaktır. Her iki halkın yararına olan şey adil bir çözüm geliştirmektir. Bunu yapmak için şartlar her zamankinden daha elverişlidir. Bu olumlu durum şiddetten beslenenlere kurban edilmemelidir.

DTP ve KESK'e yönelik operasyon ve tutuklamalar hakkında neler söylemek istersiniz?

Hükümetin DTP ve KESK'e yönelik operasyon ve baskılarını çok yönlü okumak gerekir kanısındayım. Birinci ve en önemli nedeni, Hükümetin Kürt sorununun çözümünde Kürtleri siyaset dışına iten bir çözüm arayışına girmesidir. Yasal ve demokratik zeminde siyaset yapan Kürtlere gözaltı ve tutuklanma başka türlü izah edilemez.

Tutuklananların içinde DTP'de siyaset yapanlar, KESK içinde sendikal faaliyet yürütenler, İnsan Hakları Derneğinde ve Barış Meclisinde insan hakları ve barış mücadelesi yürütenler vardır. Bu bile, durumun vehameti açık bir şekilde göstermektedir.

Mevcut zihniyet, Kürtlerin yasal ve demokratik zeminlerde faaliyet yürütmelerine tahammül edememektedir. Devlet, yasal ve demokratik zeminlerde, insan hakları ve barış mücadelesi yürütenlere yönelerek, muhalefetsiz bir zemin yaratmaya çalışmaktadır. Toplumun farklı kesimlerinin örgütlenemediği, kendini özgürce ifade edemediği, kısaca muhalefetin olmadığı sistemler demokratik olarak ifade edilemezler.

İkincisi, Ergenekon süreci ile başlayan tutuklanmalar ve yargı süreci, toplumun önemli bir kesimi tarafından dikkatle izlenmektedir. Bu açıdan beklenti, başlayan sürecin sonuna kadar devam etti-

Cumhurbaşkanı'nın "iyi şeyler olacak" söylemi, olumlu ve umut uyandıran bir havanın oluşmasına sebep olmaktadır. Uygulamada somut adımlar atılmadıkça kullanılan söylem etkisini bir süre sonra yitirir. Ve tekrar başa dönülür. Bu da yaşanan bunca acıların tekrarlanması anlamına gelir.

rilerek, işlenen bütün suçların açığa çıkarılması ve sorumlularının yargı önüne çıkarılmasıdır.

Soruşturmanın sadece hükümete karşı işlenen suçlarla sınırlı tutulması kaygı vericidir. Binlerce faili meçhul cinayet ve kayıpların akibeti açığa çıkarılmalıdır. Hükümet bu noktada da cesaretli bir karar ve duruş sahibi olamamıştır. DTP ve KESK'e yönelerek, esas yönelmesi gerekenleri gözden kaçırmış ya da dikkatleri başka yöne çekmeye çalışmıştır.

Hükümetin bir de Alevi Açılımı var. Bu konu da neler söylemek istersiniz? Her iki meselenin çözümü çok mu zor?

Hükümetin Alevi açılımı da aynı Kürt açılımına benzemektedir. Aleviler, yıllarca yok sayıldılar, horlandılar ve kısımlardan geçirdiler. Koçgiri, Dersim, Maraş, Çorum ve Sivas katliamları çok eski değildir. Alevi köylerine cami yapılması, zorunlu din dersi ile asimilasyona tabî tutulmaları unutulmayacak kadar yakın zaman uygulamalarıdır.

Egemen zihniyet, Alevileri kendi inançlarıyla birlikte kabul etmek niyetinde değil. Amaçlanan şey, Alevileri kendilerine benzetmektir. Bunu başarmakta zorlandıklarında Aleviler içine sızarak veya kimi "Alevi düşkünlerini" yanlarına çekerek, Alevilerin birlikteliğini parçalamaya çalışmaktadırlar. Alevilerin sorunu, Alevilerin temsilcileriyle birlikte çözülür. Alevi gelenek, görenek ve inançlarına saygı duymak ve onları oldukları gibi kabul etmek, hem insanlığın hem de demokrasinin bir gereğidir.

Eski "bu ülkeye komünizm lazımsa biz getiririz" zihniyeti hala sürdürülmeye çalışılmakta. Hatırlanır, bir taraftan Mustafa Kemal, İsmet İnönü gibi isimlerden oluşan "Komünist Parti" kurulurken, diğer taraftan Komünist Partisinin önderleri hala aydınlatılmayan bir şekilde imha edilmişti.

Hangi sorun olursa olsun, sorun taraflarının bir araya gelmesi ile çözüme kavuşturulabilir. Böyle bir olgunluğu göstermek için demokrasiye inanmak ve onu özümsemek gerekir. "Kendine demokrat" olmak bir anlam ifade etmez. Demokrasiyi ayırimsız her birey ve farklı toplum kesimi için savunmak anlamlıdır.

Gerek Kürt sorunu, gerekse Alevi sorunu olsun çözümü zor sorunlar değildir. Bu sorunların çözümünün anahtarı demokrasidir. Demokrasi de; eşitlik, özgürlük, empati, kardeşlik, barış ve diyalog gibi insanlık erdemlerini kapsar. Her iki sorunun çözümü için başta yapılması gereken, bu her iki kesime karşı yapılan haksızlıkları kabul edilip bir özeleştiri yapılması gerekir. Hataların kabul edilmesi asla küçüklük olarak algılanmamalıdır. Aksine hataların kabul edilmesi büyüklüğü ifade eder ve bir erdemliliklerdir. Empati yaparak tarafların temsilcileri ile diyalog kurma zemini yaratılmalıdır. Karşılıklı saygı ve iyi niyet ile başlayan diyalog süreci sorunların çözümünü kolaylaştıracaktır. Yıllarca yok sayma, zamana yayma, asimile etme ve şiddet politikaları uygulandı, sorunlar çözülmedi.

Egemen zihniyet, Alevileri kendi inançlarıyla birlikte kabul etmek niyetinde değil. Amaçlanan şey, Alevileri kendilerine benzetmektir.

Aksine kangren haline geldi. Çekilen bunca acılar da çabası oldu. O halde bir kez de barış ve diyalog yöntemi denense ne zararı olur?

Newada Dersim Gazetesinden **Ergin Doğru**'yla söyleştik

Kürt Sorunu Muhataplarıyla Çözülür

Hükümetin Kürt açılımını nasıl değerlendiriyorsunuz?

Çok sık dile getirilse de aslında bir Kürt açılımından bahsetmek mümkün değildir. Bu çağda uygulanması veya savunması zor ve komik olan yanlışların düzeltilme çabasına açılım denemez. Kaldı ki bu basit adımlar atılırken dahi değişmeyen mantık var. Resmi ideolojinin, “bir şey gerekiyorsa ben yaparım” mantığı sürüyor. Bir yandan TRT 6 açılırken Ahmet Türk, Meclis’te Kürtçe konuştu diye kıyamet kopuyor. İnsanlar halen Kürtçe konuştukları için yargılanıyor. Başbakan Kürt halkının oylarıyla seçilmiş DTP milletvekillerinin elini sıkıymıyor. Özcesi bir Kürt açılımında bahsetmek için iyimser olmak gerekiyor. Kürt sorunu muhatapları ile çözülür. Açılım için Kürtleri ve temsilcilerini dinlemek gerek. Devletin yaptığı ise daha çok kendi denetiminde bir yenilenme arayışıdır.

DTP ve KESK’e yönelik operasyon ve tutuklamalar hakkında neler söylemek istersiniz?

DTP ve KESK operasyonu denetimi elde tutmak için demokrasi güçlerine verilen bir gözdağıdır. Açılım ve çözüm sözlerinin pompalandığı süreçte gerçekleştirilen bu operasyonlarla devlet, “değişim, ancak benim istediğim kadar ve şekilde olur” mesajı veriyor. Demokrasi ve özgürlük mücadelesinin diri güçleri pasifize edilmeye çalışılıyor. Anlaşılması gereken bu saldırıların tüm demokrasi ve barış güçlerine yönelik olduğudur. Sessiz kalmamak gerekiyor, aksi takdirde bu saldırılar genişleyerek herkesi kapsar.

Hükümetin bir de Alevi Açılımı var. Bu konu da neler söylemek istersiniz? Her iki meselenin çözümü çok mu zor?

Kürt açılımı gibi Alevi açılımı da göstermeliktir. Bu yaklaşımın samimi görmüyoruz. Alevi örgütlerini parçalamaya ve hükümete karşı oluşan tepkileri azaltmaya, bunun yanı sıra Alevilerin sistemden kopuşunu önlemeye dönük bir girişim olarak düşünüyoruz.

Sorun sadece yasalar değil zihniyettir. Resmi ideoloji tekçi zihniyetini sürdürdükçe her girişim sadece sistemi yürütmeye dönük faydacılıktır. Kürtler ve Aleviler cumhuriyetin inkâr ve imha politikasından nasibini almış iki önemli dinamiktir. Bu yüzden çözüm bekleyen olmazsa olmazlardır.

Bu sorunların çözümü demokrasi ve özgürlüklerin gelişmesiyle mümkündür. Bu iki dinamik gücü buluşturmak ve omuz omuza yürütmek Türkiye demokrasisi açısından önemli ve vazgeçilmezdir. ■

Kürt açılımı gibi Alevi açılımı da göstermeliktir. Alevi örgütlerini parçalamaya ve hükümete karşı oluşan tepkileri azaltmaya, bunun yanı sıra Alevilerin sistemden kopuşunu önlemeye dönük bir girişim olarak düşünüyoruz.

Liberal Düşünce Topluluğunun Alevi Etkinliğinin ve
AKP'nin Alevi Çalıştayının Temel Sorusu

Alevi-Bektaşilerin Amacı Nedir

Esen Uslu

Alevi-Bektaşiler, özellikle demokratik Alevi örgütlerinin yöneticileri birden bire siyaset meydanının gündeminin tam ortasına çıkıverdi. Yöneticiler, yıllardır kendilerini hatırlamayanların bu ani ilgisine mazhar olmaktan pek memnun görünüyorlar.

Böyle bir günde bizim görevimiz, gidişattan ve kendinden pek memnun olanlara gözden kaçırdıkları acı gerçekleri bir kez daha hatırlatmaktır. Bu, yöneticilerimizin keyfini kaçırsa da boynumuzun borcudur. Bu nedenle bazı soruları soralım ve bunlara bizim verdiğimiz anlamı özetleyelim:

“Hökümetin Önünden Geçtik”

AKP hükümetinin, liberallerden tutun ırkçı-milliyetçilere kadar tüm muhalefetin ve de devletimizin Alevilere böyle bir ilgi göstermesi “hayırlara vesile olur” mu acaba? Türkiye birden bire AKP eliyle “demokratik” bir ülke mi oluyor?

Özgürlükçülerimize (Liberallere) bakılırsa Ergenekon davaları ile cuntacıları siyaset sahnesinden silmeye girişen AKP hükümeti, Kürt açılımı ve Alevi açılımı ile ilerleyen bir süreç içinde Anayasa’yı da değiştirerek ülkemizin rejimini Avrupa Birliği standartlarına uygun bir demokrasiye çevirecekmış!

Ne yazık ki, demokratik Alevi örgütlerinin yöneticilerinin bu hikayeye inanıp inanmadıklarını ölçmek zor. Sözlerine bakarsanız, AKP hükümetine ve onun eliyle yürütülen bir “demokratikleşme” sürecine inanmaz görünüyorlar. Yok canım, böyle olmaz diyorlar.

Ne var ki işlerine bakarsanız, “hükümet/devlet bizi ilk kez adam yerine koydu; görüşlerimizi almak istiyor, kavgasız-gürültüsüz bir toplantıda görüşlerimizi anlattık” demelerinden belli ki bu toplantılarda yer almakta bir sakınca görmemişler, hatta hoşlanmışlar da.

Demokratik derneklerimizin yöneticileri AKP'nin çizdiği bir “yol haritası”nda kendilerine biçilen figüran rolünü oynadıklarının farkında değil gibi görünüyorlar. AKP'nin adına uyduruktan “çalıştay” dediği ne idiği bilinmez bir toplantıya, üstüne üstlük bu toplantıyı yönetmek için atadığı, adını da uyduruktan “moderatör” (Türkçesi “yumuşatıcı”) koyduğu bir ilahiyatçının, “Benim Müridimle aynı masada ne işi var?” demek, bu canlara “kavgacılık” görünüyormuş belli ki.

Ya da, “Var git be yumuşatıcı; benim taleplerimi sağır sultan duyda da bir AKP hükümeti mi bilmiyormuş. Bilmiyorsa al, istemlerimi yazılı olarak bir daha vereyim. Git evine, oku da öğren!” demek “aşırı” filan mı göründü gözünüze? Hani, İzzetin Hoca ve şürekasına bu tavır “aşırı” gelse yeridir de size ne oldu?

Demokratik derneklerimizin yöneticileri AKP'nin çizdiği “yol haritası”nda kendilerine biçilen figüran rolünü oynadıklarının farkında değil gibi görünüyorlar.

Hükümetin ve kamuoyunun önünde “ılımlı görmek” çabası gösterdiğinizi söyleyerek kendinizi ve bizleri kandırmaya çalışmayın. Seçimlerde CHP kuyrukçuluğu ile başlayan ve örgüt içinde demokrasiyi boğan bir dizi yaklaşımla birlikte ele alındığında bu tavır, bal gibi de hükümetten ve devletten ikbal beklemektir.

Bir süre önce Abant Toplantılarına katılan dernek yöneticilerine en sert eleştirileri getirenlere ne oldu? Gül, Cumhurbaşkanı seçilirken bir aklı evvel söylemişti: “Üzülmeyin, buna da alışsınız!” Bu toplantıya katılan demokratik derneklerin yöneticilerine, AKP’nin “yol haritası”nda emekçi Alevileri-Bektaşileri AKP’ye, hükümete ve devlete alıştırmaya çalışan kösemen rolü biçildi. “Ortak istemlerde buluşun” diye sizleri demokratik Alevi hareketinin temel istemlerinden vazgeçmeye ve bunu Alevi-Bektaşilere kabul ettirmeye yönlendiriyorlar. Bu rolü oynamaya gönüllü müsünüz? Değilseniz, bu uyarılara kulak verin!

Demokratik derneklerin yöneticilerini, “Ortak istemlerde buluşun” diye demokratik Alevi hareketinin temel istemlerinden vazgeçmeye ve bunu Alevi-Bektaşilere kabul ettirmeye yönlendiriyorlar.

Kilise Vergisiymiş, Bari Mürşidinden Öğren

ABF temsilcisi “çalıştay”da Avrupa’daki kilise vergisi gibi bir sistem önermiş. Peki, be canlar, bu konu hiç bir toplantınızda görüldü mü? Kendi üye tabanınıza bu verginin ne olduğu, nasıl işlediği, neye yaradığı anlatıldı mı? Bu konuda karşı görüşlere söz hakkı tanındı mı? Bu konu tartışıldı mı? Karara bağlandı mı?

Bunlar olmamışken hangi keyfilikle bu savı, “ABF’nin dile getirdiği Alevilerin talebi” diye böyle bir toplantıya getiriyorsunuz?

Önceki yazımda somut önerilerle yönelttiğim eleştiri bu konuyla ilgilidir: Örgüt içi demokrasi işlemedi mi yöneticilerin keyfi davranışları kaçınılmaz olarak saçmalamaya ve gericiliğe hizmete varır. ABF temsilcisi, en gerici Avrupa ülkelerinde görülen bir uygulamayı marifetmiş gibi “Alevilerin talebi” diye savunmaya kalkar.

Madem ne diyeceğini bilemiyorsun, bari Pirinden, Mürşidinden öğren! Çalıştay’da yanbaşında oturan Hacı Bektaş Veli Dergâhı Postnişini tavizsizce, “Diyanet İşleri kaldırılсын”, “Laik devlette dini işlere karışan kurum olmaz” diyor! Sen, “devlet kilise vergisi gibi vergisi toplasın, cemaatlere hakça dağıtsın” diyorsun!

Siz hangi dünyada yaşıyorsunuz? Devletin din işlerine karışması, dini vergi toplaması, dini cemaatlere fon ayırmasını istemek Türkiye’nin bir türlü içinden çıkamadığı geriliğin ve gericiliğin ebedileştirilmesini istemektir! Bu gerici istemi savunmayı, emekçi Alevi-Bektaşilere ileriliklik diye yutturacağınızı mı sanıyorsunuz?

Böyle bir devlet istiyorsanız laiklik nerede kaldı? Böyle bir “talebi” savunduktan sonra sizin Diyanet’te Alevilere yer, biraz memuriyet kadrosu ve bir kaç kuruluşuk da para isteyen gerici, sözde Alevi örgütlerinden, CEM Vakfı’ndan, ırkçı-milliyetçi-devletçi-kemalist-sosyal demokrat CHP’nin “gardrop laikliği”nden ne farkınız kalır?

Çatı Partisi Girişimi’nin düzenlediği *Demokrasi İçin Birlik* toplantısına katılan ABF ve PSAKD temsilcisi Kemal Bülbül can toplantıda çok olumlu bir konuşma yaptı. Ancak Çalıştay’ı anlatırken

Devletin din işlerine karışması, dini vergi toplaması, dini cemaatlere fon ayırmasını istemek Türkiye’nin bir türlü içinden çıkamadığı geriliğin ve gericiliğin ebedileştirilmesini istemektir!

AKP'nin hesabı, Alevilerin istemlerinin bir bölümünü koçbaşı gibi kullanarak asker-sivil bürokrasinin vesayet rejiminin surlarında gedik açarak, kendine yakın tarikatlara yol vermektir.

anlaşılmaz bir şey söyledi. Uzlaşılmaayan talepleri açıklarken, “Biz dedelere maaş konusunu savunuyoruz” deyiverdi. Salonda bir anda buz gibi bir hava esti. Yine de katılımcılar, doğaçlama konuştuğu için bir vurgu hatası yaptı herhalde diye üzerinde durmadı.

Eğer ABF ve PSAKD bu tutumu benimsediyse, devletin dedelere maaş vermesini savunmaya başladıysa ve konuyu “Çalıştay”da böyle gündeme getirdiyse çok ağır bir hata daha yapılmıştır.

Postnişin Veliyettin Efendi, bu konu her gündeme geldiğinde aynı ilkeli tutumu sergiliyor: “Maaşlı dede benim dedem olmaz; Maaşı verenin memuru olur” diyor.

Siz dernek yöneticilerimiz kimden irşad olacaksınız? Kimden öğreneceksiniz? Sizin rehberiniz kim? Fermani Altun ya da İzzetin Doğan gibileri mi? Yoksa sizin bir Mürşide ihtiyacınız yok mu? “Biz aydınız, bizim Mürşide ihtiyacımız yok” diyorsanız, ağzınızdan çıkanı kulağınız duymalıdır.

Gün Ayrım Çizgilerini Çizme Günüdür

AKP hükümetinin Alevi Açılımını, onun içinde önemli bir yer tutan “Çalıştay” adımını siyasi açıdan doğru okumak gerekir. AKP'nin, Alevilerin hangi istemlerini budayabilirim, kendi gündemime yararlı gördüğüm hangi istemlerini kabul edebilirim hesabı yapmaktadır. AKP'nin hesabı, Alevilerin istemlerinin bir bölümünü koçbaşı gibi kullanarak asker-sivil bürokrasinin vesayet rejiminin surlarında gedik açarak, kendine yakın tarikatlara yol vermektir.

Bakın Veliyettin Ulusoy, 2007 yılı Aralık ayında *Serçeşme* dergisinin 36. sayısında yayınlanan söyleşisinde neler demiş:

“Türkiye AB'ye girebilmek için sınırlı demokrasinin sınırlarını genişletmek zorundadır. Ayrıca AKP, ‘dini özgürlük’ adı altında başta laiklik olmak üzere devlet örgütlenmesinde dinin önüne dikili engelleri temizlemek istemektedir. Ancak Alevi-Bektaşilere belirli haklar verilmeden, diğer Sünni ve Vehabi tarikat ve cemaatlerin önünü daha da açmak olanaksızdır.”

Alevilerin istemleri diye öne sürdüğünüz istemlerin ölçütü “AKP'nin verebileceği istemler”, yani en geri ve gerici Alevi örgütlerinin savunduğu istemler olmamalıdır.

Mürşidi dinleyip, öğrenmeye niyetliyseniz, Alevilerin istemleri diye öne sürdüğünüz istemlerin ölçütü “AKP'nin verebileceği istemler”, yani en geri ve gerici Alevi örgütlerinin savunduğu istemler olmamalıdır. Tam tersine, AKP'nin kolayca veremeyeceği, ama laik demokratik bir cumhuriyet için zorunlu olan istemleri öne çıkartmalısınız.

Örneğin, “Madımak müze olsun” AKP'nin verebileceği bir istemdir. Evet, AKP bile “Kanlı Sivas”ta bir “müze” kurulabilir. Bir süre sonra da kurulduğunu görürsek hiç şaşırılmayalım. Ama bu hükümetin, bu devletin kurduğu bir müzenin nasıl bir müze olacaktır? Bu müzenin doğru içerik ve özerk yönetimle kurulmasını; bir ibret müzesi olmasını, bir daha din ve mezhep nedeniyle katliam yapılmamasına yöner; “Sivas’ı aklama” adı altında bizleri Kanlı

Sivas'ın canlarımızı yakan gericileri ile uzlaşmaya yönelten bir içeriği asla kabul etmeyen bir müze olmalıdır.

Hükümetin önünde “birlik gösterisi” yapacağız, en geri Alevili kesimlerinin sözcüsü örgütlerle uzlaşacağız diye, en temel demokratik istemlerimizi geri çekmemeliyiz. Gericı Alevi örgütlerinin en yüzeysel istemleriyle “uzlaşırken”, laik-demokratik cumhuriyet için esas olan Diyanet İşlerinin kaldırılması istemini önemsiz bir yan konuymuş gibi geri çekmek doğru değildir. Demokrat Alevi örgütleri, kendi istemlerini netçe savunmalıdır.

Gül Bahçesi Değil Demokratik Cumhuriyet

Diyanet İşleri Başkanlığı'nın kaldırılması istemi böyle radikal ve demokrat bir istemdir. Bu istemi, içinde yaşadığımız toplumda gerçekten laikliği ve demokrasiyi isteyenler dışında kimse savunmaz, savunamaz. “Kavgacı” itirazlarını duyuyoruz. Evet, bu kavgacı bir tutumdur. Ne var ki demokrasi kavga etmeden kazanılmaz. Kimse bizi kandırmaya çalışmasın ya da kandırmaya çalışanlara alet olmasın: Laiklik ve demokrasi ihsan edilecek bir gül bahçesi değildir.

Laik-demokratik bir cumhuriyetin her istemi dişle ve tırnakla kazanarak alınacaktır. Ne AKP hükümeti, ne AB, ne ABD, Alevilere, Kürtlere ya da Türkiye'nin ezilen, sömürülen çalışanlarına böyle bir demokrasi bahşetmeyecektir, edemez. Çünkü demokrasi, en temelde yoksulun karnının doyması, işsizın iş bulması demektir.

Demokrasi demek, asker-sivil bürokrasinin vesayet rejiminin ortadan kalkması demektir. Demokrasi demek, atanan, bizim seçmediğimiz ayrıcalıklı ve dokunulmaz yönetici kalmaması demektir. Her işin özerk meclisler eliyle yerinden yürütülmesi demektir.

Demokrasi demek, ayrıcalık ve dokunulmazlık zırhı olan memurun ortadan kalkması; seçimle göreve getirilen ve yaptıkları işten sorumlu tutulan kamu görevlilerinin halka hesap verir olması ve gerektiğinde geri çağırılması demektir. Bir kamu görevlisinin bir işçiden yüksek ücret almaması demektir.

Laiklik de böyledir. “Şu kadarcık laiklik” olmaz. Laiklik ve demokrasi bir bütündür. Biri olmadan diğeri olmaz.

Alevilerin Amacı Eşitlik-Özgürlük Toplumudur

Alevilerin amacı olmaz sözünü bırakın. Alevi felsefesinden, inancından, tarihinden gelen örnekler, Alevilerin günümüzdeki amacını belirler. Alevilik, ortakçılık, paylaşımcılıktır; ayırım gözetmemektir; her işte rızalık aramak ve muhabbet içinde rızalıkla karar oluşturmaktır. Kararların uygulamasında toplumsal denetimdir. Cem, halkın söz ve karar sahibi olmasıdır. Yetkin ve seçilmiş on iki hizmetin, aşk için Hakullah'la yapılmasıdır.

Alevilerin amacı, bunları günümüzde uygulamaktır, demokratik ve laik bir cumhuriyeti kurmaktır. Laik demokratik cumhuriyet için gereken, gericı örnekleri taklit değil, tarihimizdeki ve dünya tarihindeki ilerici örnekleri güne uyarlayarak geliştirmektir. ■

Gericı Alevi örgütlerinin en yüzeysel istemleriyle “uzlaşırken”, laik-demokratik cumhuriyet için esas olan Diyanet İşlerinin kaldırılması istemini önemsiz bir yan konuymuş gibi geri çekmek doğru değildir.

Laik demokratik cumhuriyet için gereken, gericı örnekleri taklit değil, tarihimizdeki ve dünya tarihindeki ilerici örnekleri güne uyarlayarak geliştirmektir.

4 Haziran Günü 'Alevi Çalıştay'ında Hacı Bektaş Veli Dergâhi Postnişini **Veliyettin Ulusoy**'un Yaptığı Konuşma

Maaşlı Dede, Benim Dedem Olamaz, Ona Maaş Verenin Görevlisi Olur

Sayın Bakanım, Sayın Necdet Hocam, Değerli Dostlar,

Önce “Alevi Açılımı” adı verilen bu toplantıyı düzenlediği için düzenleyenlere ve emeği geçenlere teşekkür ediyorum. Alevi Bektaşî tarihinde bu bir ilktir. Konuşmamda birkaç konuya değinmek istiyorum.

Devletin Dini Olmaz, Diyanet Lağvedilmelidir

Önce “Laiklik”, en basit tarifıyla din ve devlet işlerini birbirinden ayırmak anlamına geliyor. Ancak derine indikçe farklı görüş ve tarifler de ortaya çıkıyor. Alevilik-Bektaşîlik felsefesi açısından bu konuya baktığımızda şu gerçeği görüyoruz: Laikliğin bir üst kavramı olan “Sekularizm” bizim inanç felsefemize çok daha yakındır. Seküler devlet, kendini dinin dışında sayan devlettir. Devletin dini olmaz. Farklı inançtaki vatandaşlara aynı uzaklıktadır. Yöneten yönetme yetkisini halktan alır. Din konusunda mutlak tarafsızdır.

Bugün Türkiye’de laiklik konusunda bir kavram kargaşası yaşamaktayız. Hatta laiklik bazı çevrelerce dinsizlik olarak kabul edilmektedir. “Ben laik değilim”in anlamı; “Ben kendi inancımı zorla veya kandırarak sana kabul ettireceğim, kabul etmezsen gerisini sen düşün” demektir.

Hâlbuki laiklik dinsizlik demek kesinlikle değildir. Devlet cemaatleri serbest bırakmalı, ancak sıkı bir şekilde kontrol etmelidir. Bu kontrollük görevi tarafsız olmalıdır. “Ben kimsenin inanç ve düşüncelerine karışmıyorum, kimse de benim inanç ve düşüncelerime karışmasın, devlet bunu sağlasın” demektir.

Yurdumuzda çoğunluk Müslüman olmakla birlikte farklı mezheplerden ve farklı dinlerden; hatta inançsız vatandaşlarımız var. Devletin yalnız Sünni mezhepten olan vatandaşlarına hizmet eden bir kurumu varsa bence iki yönden sakıncalıdır.

Birincisi zaten laik bir devletin böyle bir kurumu olmaz.

İkincisi, Anayasamızın eşitlik ilkesine aykırıdır. Ayrıca Sünni olmayan vatandaşlarımızın vergisinden bu kuruma aktarılan miktar ne dereceye kadar “Helal” sayılıyor.

Biz Alevi-Bektaşîlerde her şey rızalık ve kul hakkına dayanır. Bu tutum ve davranış bize çok ters geliyor. Devlet hiçbir cemaate yardım etmesin, her cemaat kendini finanse etsin; devlet hakemlik yapıp yardım etmesin, her cemaat kendini finanse etsin; devlet hakemlik yapıp kontrol etsin.

Devlet hiçbir cemaate yardım etmesin, her cemaat kendini finanse etsin; devlet hakemlik yapıp kontrol etsin.

Laikliğe Ters Bir Devlet Kurumunda Temsil İstemeyiz

Bazı çevrelerce Alevilere Diyanet İşleri Başkanlığında yer verilmesi meselesi gündeme getiriliyor. Bunu kesinlikle doğru bulmuyorum. Eğer ben kendi Müslümanlığımı veya inancımı istediğim gibi yaşayamıyorsam, birileri bana kendi Müslümanlık anlayışını yaşatmak zorunda bırakıyorsa, böyle bir kuruluştaki temsil edilmek istenmesi bizim inanç felsefemize uymaz. Alevi-Bektaşî topluluğu, laik bir toplumdur. Laikliği yürekte destekleyen bir toplumdur. Böyle bir durumda hem laikliği savunacaksınız hem de laiklik kavramına ters düşen bir devlet kurumunda temsil edilmek isteyeceksiniz. Bunu anlamakta zorluk çekiyorum. Bir yanlış başka bir yanlışla desteklemenin, daha fazla yanlışlar getireceğine inanıyorum.

Diğer yandan, mevcut durumda sorunumuz, İslam içi meşruiyetimizin tescilli ve Başbakanlığa bağlı bir “Genel Müdürlük” veya Diyanet’te temsil değil, kültürel ve bireysel düzeyde eşitlik ve özgürlük elde etmektir. Diyanet ise laiklik ve demokrasi açısından lağvedilip, inanç tercihlerinin inananlara bırakılması gerekmektedir.

Dedelere Maaş Gerçekleştiğinde, Alevilik-Bektaşîlik Ölür.

Üzerinde önemle ve dikkatle duracağımız en önemli konulardan birisi de dedelere, zakirlere maaş verilmesi konusudur. Hükümetimizin böyle bir düşüncesi gerçekten var mıdır? Eğer varsa şüphesiz Alevi-Bektaşîlerden bir kesim devlet eliyle hazırlanan bu imkânlardan yararlanmak isteyecektir. Bu gerçekleştiği zaman, Alevilik-Bektaşîlik biter ve ölür. Eğer ölmezse büyük bir darbe alır. Neden?

Dede devletten maaş alan memur statüsünde olur. Yani yolunuzun gereğini yüzyıllar boyu yerine getiren bu müessese bir maaşa teslim olur ve iktidarların dümen suyunda gitmek zorundadır. Çünkü devlet memurudur. Dedelik müessesesi bittiği zaman Alevilik-Bektaşîlik de biter. Maaşlı dede, benim dedem olamaz, ona maaş verenin görevlisi olur. Önceleri Aleviler öldürülüyordu, şimdi de bu gerçekleşirse, Aleviliği öldürme düşüncesinden başka bir şey değildir. Böyle bir düşünce varsa, aklımıza ancak şu gelir; Devlet kendi Alevisini yaratmak istiyor.

Gerçek dedelerimiz Aleviliği-Bektaşîliği her türlü kötü şartlarda bugüne taşıyan, yol aşkı olan büyüklerimizdir. Yol aşkı olan insan, maddi olanaktan zevk almaz, ruhunu ancak manevi dünya için yaşayarak doldurur. Talibin bir anlık mutluluğu, onun için tüm maddiyatların üstündedir. Dedeler görevlerini devletten alacakları maaş karşılığında yaparlarsa, yaptıkları dedelik değildir. Dedelerin görevi gönülleri tamir etmek ve insanları mutlu etmektir. Tarih boyunca dedeler maaş almadan, toplumumuzun öğretmeni, doktoru, psikologu, hâkimi, yol göstericisi olmuşlardır.

Hakullah diye bir rıza lokması vardır. Bu sadece bir araçtır. Amaç değildir. Dede Hakullah istemez, talip rızalıkla verirse verir, vermezse dede “Neden vermiyorsun?” demez, vermediği için

Bazı çevrelerce Alevilere Diyanet İşleri Başkanlığında yer verilmesi meselesi gündeme getiriliyor. Bunu kesinlikle doğru bulmuyorum.

Dedelere, maaş verilmesi gerçekleştiği zaman, Alevilik Bektaşîlik biter ve ölür. Neden? Dede, devletten maaş alan memur statüsünde olur.

o talibine dede başka gözle bakmaz. Çünkü aralarındaki ilişki çok farklıdır, maddiyata dayanmaz.

Devletten maaş alan dede, taliplerini yola alırken;

“Bu yol demirden leblebidir. Kılıçtan keskindir. Kıldan incedir. Bu yol ateşten gömlektir. Bu yol bir rızalık lokmasıdır ki, bu lokmayı yiyebileceksen gel ki kılıçla vurulmayasın, bu köprüden geçebileşin...”

deme hakkına sahip midir? Burada yola aldığı talip kendisine,

“Dedem, ‘Bu yol bir rızalık lokmasıdır ki bu lokmayı yiyebileceksen gel’ diyorsun, ama senin aldığın maaş içinde rızalık göstermeyen insanların vergileri var mı?”

derse, dede buna ne cevap verecek?

Dostlar bu yol tam teslimiyet ister, teslim olan da, teslim alan da tertemiz, kaynak suyu gibi berrak olması gerekir. 1826’da Kırşehir şeriat mahkemesinde sırf Hacı Bektaş Veli Dergâhı Postnişini olduğu için idamla yargılanan, sonra Amasya’ya sürgün edilen Hamdullah Çelebi’nin kız kardeşi Güzide Ana’nın bir dörtlüğü şöyledir:

Sır-ı Men Aref’den nefsimiz bildik
Mürşit karşısında tevbeyle geldik
Gönül ayinesin pak edip sildik
Taşradan görünür içimiz bizim

Eğer bu konuda bir yenilik yapılacaksa, örgütlerimiz bunu üstlenmeli ve yolumuza uygun bir çözüm üretmelidirler.

Kesinlikle devletten maaş alınmamalıdır.

Alevi-Bektaşî Dergâhları, Gerçek Sahiplerine İade Edilmelidir

Önemli gördüğüm konulardan birisi de, Osmanlı döneminde Vakıf şeklinde kurulmuş olan Alevi-Bektaşî Dergâhlarının gerçek sahiplerine iade edilmesidir. Bugün Şahkulu için bildiğim kadarıyla kira ödüyoruz, Karacaahmet Sultan herhalde yine bu şekildedir. İstanbul Sütlüce’de bulunan Karaağaç Dergâhı, tamamen yıkılıp kaybolmuşken, Alevi-Bektaşî Eğitim ve Kültür Vakfı Başkanımız Sayın Hüsnüye Takmaz’ın gayretleri ve özverili alışmaları sonucu su yüzüne çıktı, ancak henüz kesin sonuç alınmadı.

Diğer yandan, Alevi-Bektaşî inancının Serçeşmesi sayılan Hacı Bektaş Veli Dergâhı bence müze olarak kalmalı, ancak Hacıbektaş Belediyesi’ne devredilmelidir. Bu mümkün olmuyorsa geliri bir formül bulunarak yine belediyeye verilmelidir. En çok ziyaret edilen müzelerden birisi olmasına rağmen, gelirinden Hacıbektaş’a hiçbir şey kalmamaktadır. İlçeye hizmet eden tek kurum belediyedir.

Devlet gerçekten bize yardım etmek istiyorsa özellikle Hacıbektaş’a en az 20–30 dekarlık bir arazi üzerine, mimari bir yarışmadan sonra elde edilecek bir projeye, Cem ve Kültür Evi yaptırmalıdır. Bu gerçekten Hacıbektaş’a yaraşır özellikte ve güzellikte olmalıdır. Bu bir ihtiyaçtır.

**Önemli
gördüğüm
konulardan
birisi de,
Osmanlı
döneminde
Vakıf
şeklinde
kurulmuş olan
Alevi-Bektaşî
Dergâhlarının
gerçek
sahiplerine
iade
edilmesidir.**

3194 sayılı İmar Yasasının 18. Maddesi değiştirilip, düzenleme ortaklık payından cemevlerine bedelsiz arsa tahsis edilmelidir. İnşaatın yapımında, yine devlet yardımcı olmalıdır. Mevcut durumda yapılan cemevlerinin, büyük bir kısmı ruhsatsız ve gecekondur şeklinde ve çirkin bir görünümündedir. Bunlar önlenmeli, inşaat ruhsatı için cemevlerine kolaylıklar sağlanarak, harç alınmadan inşaat ruhsatı verilmelidir.

Zorunlu din dersi, Sivas'ta Madımak Otel'i'nin müze yapılması konuları arkadaşlar tarafından dile getirildi, tekrarlamak istemiyorum. Aynı düşüncüyü bu dostlarla paylaşıyorum.

Sözlerimi Muhuddin Arabi'nin bir sözüyle bitirmek istiyorum:

“Önceleri benim inancımın
olmayanları küçümser ayıplardım. Şimdi benim gönlüm,
ceylanlar için çimen, Müslümanlar için hac,
putperestler için puthane,
Hıristiyanlar için kilise...”

İsteğimiz ve temennimiz, devletimizin gönlü Muhuddin Arabi'nin gönlü gibi olsun.

Saygılar sunuyorum.

Mevcut durumda yapılan cemevlerinin, büyük bir kısmı ruhsatsız ve gecekondur şeklinde ve çirkin bir görünümündedir. Bunlar önlenmeli, inşaat ruhsatı için cemevlerine kolaylıklar sağlanarak, harç alınmadan inşaat ruhsatı verilmelidir.

AKP'nin İki Yıldır Açılmayan Alevi Açılımı:

Alevi Çalıştay ile Açılıp Saçılanlar

Ahmet Koçak

Alevilerin merakla beklediği “çalıştay”ın ilk toplantısı 3-4 Haziran'da Ankara Bilkent Otel'de yapıldı. Toplantıya çoğu Alevi-Bektaşî örgütlerinin temsilcisi otuz beş kişi katıldı. Hükümet temsilcileri onların görüşlerini dinledi. Sonraki toplantılarda siyasi partiler, sendikalar, üniversite ve medya temsilcilerinin de görüşleri alınacak. Çalıştay on beş gün arayla, altı kez toplanarak Alevilerin sorunları ve çözüm yollarını tartışacak.

Alevilerin demokratik talepleri yıllardır seslendiriliyor. Görebildiğimiz kadarıyla bu çalıştayda da konuşulanlar aynı şeyler.

İki günlük toplantı sonucu yapılan açıklamalara göre Alevi temsilcilerinin aralarında uzlaştığı konular şunlar: “Zorunlu din derslerinin kaldırılması, Cemevlerinin yasal statüye kavuşturulması, Madımak otelinin müze yapılması, Dergâhların sahiplerine geri verilmesi, Alevi köylerine cami yapılmaması.” Uzlaşamadıkları konular ise; “Diyamet İşleri'nin kaldırılması, Alevi dedelerine maaş”.

Konuşulanlar aynı, sadece mekân değişik. Alevi örgütlerinin temsilcileri, kendi aralarında uzlaştıklarını belirttikleri konularda, devletin temsilcisinin başkanlık ettiği bir toplantı yapmadan uzlaşamaz mıydı? “Uzlaştık” diye sevenlere acı sözümüz şudur: Bu bir marifet değil, utanılacak bir durumdur.

Alevi-Bektaşî temsilcileri, kendi aralarında uzlaştıklarını belirttikleri konularda, devletin temsilcisinin başkanlık ettiği bir toplantı yapmadan uzlaşamaz mıydı?

Alevi Açılımı, Alevi Çalıştayı Oldu

Bildiğin bir meseleyi çözmek istersen en bilinen yöntem, oyalama, taktiğidir. Bunun eski adı "komisyona havale" etmektir. AKP aynı taktiğe yeni bir ad seçti: Sorunu "Alevi Çalıştayı'na havale" etti!

AKP, iki yıldır şatafatlı "iftar" yemekleriyle "Alevi Açılımı" yapıyor, ama tutturamıyordu. İki yılda AKP'nin Alevilerin demokratik talepleri konusunda ne kadar "duyarlı olduğunu" gördük. AKP'nin "Alevi Açılımı"nda geline en ileri nokta "Alevi Çalıştayı" oldu!

AKP'nin "Alevi Çalıştayı" ne yapacaktı? Alevileri dinleyip sorunlarına çözüm üretecekti! Buna kargalar bile güler.

AKP Alevilerin ne istediğini bilmiyor mu? Avrupa Birliği başta olmak üzere dünya âlem öğrendi de bir AKP mi öğrenemedi?

Alevi toplumu, taleplerini yıllardır en etkin biçimde dillendirilmekte. AKP de bu taleplerin neler olduğunu gayet iyi bilmekte. Sorun da zaten buradan kaynaklanıyor.

Bildiğin bir meseleyi çözmek istersen en bilinen yöntem, oyalama, tepkileri uyuşturup sorunu sürüncemede bırakma taktiğidir. Bunun eski adı "komisyona havale" etmektir. AKP aynı taktiğe yeni bir ad seçti: Sorunu "Alevi Çalıştayı'na havale" etti!

Baştan söyleyelim: Bizce AKP'nin taktiği, Alevileri ve AKP'yi Alevilerin sorunları konusunda adım atmaya zorlayan Avrupa Birliği'ni "çalıştay" dönme dolabına bindirip, oyalamaktır. Çalıştay hakkında iyimser düşünmek, ancak siyasi safdillere yakışır. Çözümü belli olan sorunu dolambaçlı yollara, tepelere, dağlara, virajlara sürmeyi ilerleme zannetmek safdillikten de öte bir aymazlıktır.

Çalıştay Alevilerin Sorunlarını Çöz(e)mez

Alevi Çalıştayı'nın başına getirilen Prof. Subaşı'nın çalıştayın sonucunu hükümete nasıl rapor edeceği önceden belli değil mi? Tabii ki belli. Belki bunu bir toplantı daveti alınca gözleri kamaşanlar göremez. Önemli olan çalıştay raporu çıktıktan sonra hükümetin atacağı adımdır. Bu konuda hayaller besleyen ya da AKP'yi "ikna edebileceğini" sanan siyasi safdil kaldı mı?

Her iki soruya da olumlu yanıtı yalnız kötü niyetliler verebilir. Yalnız ruhunu devlete, hükümete, Diyanetçi resmi islama, Şii islama ya da "Türk-İslam Sentezi"ne satmış olanlar olumlu yanıt verebilir.

İki yıldır her açılmaya çalışıldığında emekçi Alevi-Bektaşilerin şiddetli tepkileriyle karşılaşan AKP'nin Alevi Açılımı, bu sefer karşımıza "Alevi Çalıştayı" kisvesiyle çıktı. Ama bu sefer, "iftar" davetlerini reddedenler başta olmak üzere tüm Alevi örgütlerinin temsilcileri, AKP'nin "çalıştay" süslü davetine balıklama atladı.

Bakalım AKP'nin "açılımı" bundan sonra nasıl sürecek? Yaşayıp göreceğiz. Görünen köy kılavuz istemez. Yapacağız, edeceğimizle Alevi toplumunu oyalayan AKP'nin "çalıştay"ından da Alevilerin sorunlarının çözümüne yönelik bir şey çıkmayacaktır.

AKP hükümeti, uzun yıllardan sonra Alevilerle "yakın temas" kurdu. Bu gözden kaçırılmaması gereken bir gerçektir. Ancak bu temasta ülke ve dünya koşullarının rolünü unutmamak gerekir. AB'ye girme sevdası, AKP'yi "demokrat" görünmeye zorlamaktadır. Bu

nedenle AKP, askeri vesayet rejimine karşı çıkar gibi görünmekte, Kürt Açılımı ve Alevi Açılımı yapmaya niyetli gibi görünmektedir. Ancak bir türlü sorunları gündeme getirmemektedir.

Sözde “demokrat” görünen hükümetin, özde nasıl baskı yanlısı ve demokrasi düşmanı, laiklik karşıtı olduğunu ikbâl hayalinin gözlerini kör etmediği her Alevi-Bektaşî pekâlâ bilmektedir.

Bir bakanın, Diyanet’in kaldırılması talebi karşısında, “Bunlar uç fikirler” demesinin üzerinden çok zaman geçmedi. Başka bir bakanın, baldırı çıplak gördüğü Alevilere don biçmeye soyunması hafızalarda taze. Cemevlerinin ibadet yeri olarak kabul edilmesi talebi karşısında Başbakanın, “Ulemaya danışalım” sözü de hatırimızda.

Başbakanın bahsettiği “ulema”, devlet bünyesindeki en büyük kuruluşlardan biri olan devasa bütçeli Diyanet İşleri Başkanlığı ve onun ilahiyatçılardan başkası değildir. Onlar cemevlerinin ibadet yeri olamayacağı fetvasını çoktan vermişlerdir.

Türkiye’de demokrasi ve laikliğin AKP, CHP ya da bir başka düzen partisi eliyle ya da 1982 Anayasa’sına en gerici hükümleri koyduran askerler eliyle geleceğine inanan safdil Alevi-Bektaşî kalmamıştır. Oraya katılanların hepsinin de bildiği gibi Alevi-Bektaşîler AKP’nin bu konuda samimi olduğuna da inanmıyor.

Demokrasi Yamalı Bohça Değildir

AKP, Türkiye toplumunun çeşitli kesimlerinin demokratik istemlerini birbirinden ayırmakta, her biri için ayrı “açılım”lar yapmakta. Cumhurbaşkanı’ndan, Genelkurmay Başkanı’na, hatta durağan CHP’ye kadar her siyasi yapıda bir “açılım” hevesi görülmektedir. Bu heves, siyasiler birden hidayete erdiği için ortaya çıkmamıştır.

“Açılım” yapma merakının nedeni, Türkiye’nin eskisi gibi yaşamının, eski düzeni sürdürmenin olanaklı olmadığı bir ülke haline gelmesidir. Bu değişim, gizlenemez ölçüde hızlanmıştır. Bu, nice kan ve can pahasına gelmiş bir noktadır. Nedeni, emekçi halkın düzene karşı biriken öfke ve nefretinin her yerden kendini hissettirmesidir. İktidarıyla-muhalefetiyle düzen bu durumdan korkmaktadır.

Ne AKP hükümetinin son seçimlerde aldığı oy, ne de yapılan sözde kamuoyu yoklamalarında ordunun “en güvenilir kurum” olarak görülmesi, bu korkuyu gidermeye yetmez. Çünkü tüm dünyada kapitalizm hızla derinleşen bir krizle yüz yüzedir. Bu kriz, yalnız iflaslar, işsizlik ve pahalılıktan ibaret değildir. Bu kriz toplumun tüm kurumlarını ve onların varlık gerekçelerini sarsmaktadır.

Bu nedenle üst sınıfların siyasetçilerinin günümüzdeki “birinci vazifesi” emekçi halkta biriken nefret ve öfkeyi boşaltmanın yollarını bulmaktır. Bu durumlarda başvuru klasik taktik, “böl-yönet” taktiğidir. Bu nedenle Türkiye burjuvazisi ve onun siyasi temsilcileri bir biri ardına farklı kesimlere farklı “açılımlar” yapmaktadır.

Büyük şirketlere tanıdıkları ayrıcalık ve teşviklerle krizin yükünü sırtına yıktıkları işçi ve emekçilere, “evde oturma, pazara çık, alışveriş yap” açılımı yaptılar. Demokratik hakları için sesini

“Açılım” yapma merakının nedeni, Türkiye’nin artık eskisi gibi yaşamının, eski düzeni sürdürmenin olanaklı olmadığı bir ülke haline gelmesidir. Bu, emekçi halkın düzene karşı biriken öfke ve nefretinin kendini hissettirmesidir.

Ezilen işçilerin sorunları, eşit yurttaşlık talebinde bulunan Alevilerin sorunları, Kürtlerin kimlik sorunlarından ayrı değildir. Bunların hepsinin ortak yönü Türkiye’nin sözde değil özde demokratik bir cumhuriyet olmasıdır.

**AKP'nin
Alevi Çalıştayı
dönme dolabında
turlayan
Alevi-Bektaşî
demokratik
örgütlerinin
yöneticilerini
akıllarını
başlarına
toplamaya
ve Alevi-
Bektaşîlerin
demokratik
istemlerini
tüm ilerici
insanlığın
demokratik
istemleriyle
birlikte
seslendirmeye
yönelik eylemler
örgütlemeye
davet ediyoruz.**

yükselten Kürt halkının, Alevilerin ortak bir mücadele programı etrafında birleşmesini önlemeye çalışmaktalar. Sorunları birbirinden ayırarak ele alır gibi görünmeye, çözüm ona çözüm üretir görünmeye çalışmaktalar. Halkı oyalamanın diğer yüzü Kürt "Açılımı" ile Alevi "Açılımı"dır.

Geçtiğimiz ay Tuzla tersanelerinde iki işçi daha katledildi. İş gücü ve canı bedavaya satın alınan, ağır işte aşırı çalışmaya dayalı sömürü çarkının altında ezilen işçilerin sorunları, eşit yurttaşlık talebinde bulunan Alevilerin sorunları, Kürtlerin kimlik sorunları birbirinden ayrı değildir. Hepsinin ortak yönü Türkiye'nin sözde değil, özde demokratik bir cumhuriyet olması istemidir.

Bugün Alevi-Bektaşî emekçileri AKP'nin "açılım", "çalıştay" gibi oyalama dolabına binmeye yönelten, bu kandırmacada oyuncu ya da oyuncak olmaya razı olanların yolu açık olsun. Emekçi Alevi-Bektaşîler bu aldatmaya kanmayacaktır.

Laik, Demokratik Cumhuriyet İstiyoruz

Türkiye'nin laik ve demokratik bir cumhuriyet olmasını; Diyanet ve benzeri tüm gerici merkezi devlet kuruluşlarının kaldırılmasını; tüm kamu işlerinin özerk ve yetkili meclisler eliyle yerinden yönetilmesini; seçilmemiş, merkezden atanan yönetici kalmamasını; ayrıcalıklı ve dokunulmaz memur statüsü yerine her kamu yöneticisinin seçimle göreve gelmesini, seçenler tarafından istendiğinde geri çağrılabilmesini, alacağı maaşın nitelikli bir işçinin maaşından fazla olmamasını; yöneticilerin ve kamu çalışanının her işinin yargı denetimine tabi olmasını; yargıda halkın gücünü temsil eden jüri sisteminin gelmesini; tüm kamu işlerinde açıklık ve şeffaflığın temel ilke olmasını; vatandaşlığın dini ya da etnik kimlikten bağımsız olarak belirlenmesini istiyoruz. İşsizliğe, yokluğa ve yoksulluğa karşı seferberliğin, eğitim ve sağlık seferberliği ile iç içe yürüdüğü bir ülke istiyoruz. Bir ulusun, dinin, ırkın, cinsin diğerlerine üstünlüğünü ve zorbalığını savunan ırkçı-faşist-ayrımçı görüşlerin suç sayıldığı bir ülke istiyoruz.

Bu nedenle, AKP'nin Alevi çalıştayı dönme dolabında turlayan Alevi-Bektaşî demokratik örgütlerinin yöneticilerini uyanmaya ve Alevi-Bektaşîlerin demokratik istemlerini tüm ilerici insanlığın demokratik istemleriyle birlikte seslendirmeye yönelik eylemler örgütlemeye davet ediyoruz.

Toplantıya Katılanlarla Söyleştik

Katılanlardan ulaşıldıklarımıza aşağıdaki üç soruyu sorduk. Kimi toplu, kimi ayrı ayrı yanıtladı. Söyleşileri aşağıda okuyacaksınız.

1. Alevi Çalıştayı'nın tam olarak ne anlama geldiğini açıklar mısınız?
2. Bu çalıştayla amaçlanan şeyler nelerdir?
3. Yapılan ilk toplantıyı nasıl değerlendiriyorsunuz? Hangi sonuçlar çıktı? Hükümet kanadının tutumu nasıldı?

Yılların Problemlerini ve İsteklerimizi Dile Getirdik

Veliyettin Ulusoy, Hacı Bektaş Veli Dergâhı Postnişini

Alevi Çalıştayının iki anlamı var. Biz Aleviler bu konuda ne düşünüyoruz veya ne umuyoruz? Hükümet bu çalıştayı neden yaptı? Tabii ikinci sorunun cevabını bizim bilmemiz mümkün değil. Bunu zaman gösterecek. Bizler yılların problemlerini ve isteklerimizi dile getirdik. Bizlere hiç bir vaatte bulunulmadı, sadece Devlet Bakanımız baştan sona her toplantıya katılarak bizleri dinledi. Başlangıçta çok da umutlu değildim. Bakanın devamlı her toplantıya katılması ve özellikle kapanış konuşması beni biraz ümitlendirdi, en azından ciddiye alındığımızın bir göstergesi olarak algıladım. Bu tür toplantılarda Bakan açılış konuşmasından sonra toplantıyı terk eder, Alevi Çalıştayı'nda bunun tam tersi oldu.

Toplantıda amaçlanan şeyler; Zorunlu din dersinin kaldırılması, Sivas Madımak otelinin müze yapılması, Alevi köylere cami yapılmaması, Cem evlerinin ibadet yeri olarak resmen kabul edilmesi, Alevi Bektaşî dergâhlarının gerçek sahiplerine verilmesi, Diyanetin kaldırılması ve dedelere maaş verilmesi konusunda bizlerde bir fikir birliği yoktu. Farklı görüşler vardı. Bunların ne kadarı gerçekleşir, ne kadarı gerçekleşmez bekleyip göreceğiz.

Annesini Ağlatmayan Bebeğe Kimse Süt Vermez

*Ali Balkız,
ABF Genel Başkanı*

Alevi kesiminden bu toplantıya davet edilenlerin bir bölümünün; demokratik Alevi hareketine karşı çıktıkları, “ev içindeki düşman” gibi davrandıkları, gönüllü asimilasyoncu oldukları biliniyor. Çalıştay başlangıcında bu gerçeğe de dikkat çekildi. Hoş çalıştay sırasında da bilinen hizmetlerini sunmaktan geri kalmadılar.

İki gün süren bu çalışma sonunda; Aleviler şu konularda fikir birliğine ulaşmış oldular:

- Cem ve Kültür evleri yasal statüye kavuşturulmalı,
- Madımak Otelini müze olmalı,
- Zorunlu Din Dersleri kaldırılmalı,
- Alevi köylere cami yapıma politikalarından vazgeçilmeli,
- Başta Hacı Bektaş Dergâhı olmak üzere, Aleviler açısından önem taşıyan, el konulmuş mekânlar iade edilmeli,

Bu mutabakat önemliydi. Çünkü yıllardır hükümetler; Aleviler arasındaki fikir ayrılıklarından yararlanıyor, “gidin anlaşın da öyle gelin” diyorlardı. Bu gerekçe ortadan kalkmış oldu.

ABF ve bağlı kurumları, laiklik anlayışları gereği Diyanet'in kaldırılmasını; yerine Avrupa ülkelerinde olduğu gibi "İnanç Vergisi" konulmasını önerdiler.

Üzerinde mutabık kalınamayan iki konudan biri Diyanet İşleri Başkanlığı'nın durumu ve dedelere maaş konusu idi.

ABF ve bağlı kurumları, laiklik anlayışları gereği Diyanet'in kaldırılmasını; yerine Avrupa ülkelerinde olduğu gibi "İnanç Vergisi" konulmasını önerdiler. Devlet her mali yıl başında vergi mükelleflerine, inanç vergisi verip vermeyeceğini, hangi inanç için vereceğini sormalı, buna göre vergiler toplanmalı, toplanan bu vergiler inanç sahiplerinin kurumlarına aktarılmalı. Böylece, ateistin, laik birinin parası hiç kimseye, Sünni'ninki Alevi'ye, Alevi'ninki Hıristiyan'a gitmeyecektir.

Diyanet'te yer alarak bu kurumu meşrulaştırmak yerine, demokratik olan, laiklik ilkesine de uygun olan yapılmalıdır.

Para konusu ise netamelidir. ABF, ne dedeye ne de imama maaş verilmelidir düşüncesindedir. Kim hangi hizmeti alıyorsa onun bedelini de ödemelidir. Yukarıda önerilen inanç vergisi de bunun içindir.

Hükümet tüm bunları dinledi, notlarını aldı. Bakalım ne olacak?

Açılım, saçılıma mı dönüşecek, gerçekten kimi somut adımlar atılacak mı, yoksa bir başka bahara mı kalacak göreceğiz. AKP'nin şu yedi yıllık yaptıklarına baktığımızda; ümit var demek için elimizde bizi ikna edecek somut hiçbir veri yoktur.

O nedenle Aleviler; "Biz sahaya indik, oyunumuzu oynadık, top attık hükümette" gibi bir düşünceye asla kapılmamalı, tam tersine demokratik tepkilerini, dün olduğundan daha kuvvetli bir biçimde sürdürmelidirler. Unutulmasın ki; annesini ağlatmayan bebeğe kimse süt vermez.

Onlar Bizim Kavga Edip Anlaşamayacağımızı Düşünmüşlerdi

Ali Kenanoğlu, Hubyar Sultan AKD Başkanı

■ Bu çalıştayı ne alama geldiğini birkaç boyutta cevaplayabiliriz: Aleviler açısından; İlk defa Alevilerin sorunlarının olduğu Devletçe kabul edilmiş oldu. Bu sorunların çözümü için ilk defa Alevi Kurum temsilcileri ve Dedeleri-Babaları Devlet tarafından resmi muhatap kabul edilip, sorunları ve çözüm önerileri dinlenmiştir. Daha evvelce kendilerine siyaseten yakın gördükleri kişiler ile gayri resmi ikili görüşmeler yapan Devlet-Hükümet kanadı ilk defa siyaseten bakış açılarına değil de doğrudan sorunun temsilcilerini muhatap almıştır. Bu açılardan önemlidir.

■ Anladığım kadarıyla Alevi dünyası içerisinde farklı görüşleri olan temsilciler ile bir araya gelerek, sorunlara bakış açıları ve ne kadar farklı bakış açısı varsa bunların hepsini dinlemeyi hedeflemişler. (...) İyi niyetle sorunu çözmeye çalıştıklarını düşünürsek; Aleviler içerisinde farklılıkları olan herkesi dinleyip, kimseyi ve hiçbir düşünceyi yok saymadan görüşleri almak ve bunların ortak noktalarını bularak çözümü bulmak, şeklinde değerlendirebiliriz. Tabii çalıştaya baktığımız zaman Alevi katılımcılar birbirleri ile

çatışmamışlar ve ortak noktalarda buluşmuşlardır. Bu sebeple kötü niyetli düşünce varsa bile bu senaryo çökmüştür.

■ İlk toplantıda Alevi kurum temsilcilerinin ve inanç önderlerinin ortak noktalarda buluşmaları, buluşulamayan hususları değil, buluşulan hususları öne çıkartmaları bizler açısından iyi bir sonuçtu. Çok farklı tutumlara sahip olan bu temsilciler beş konuda anlaşılabilir ki bu son derece önemlidir. (...) Hükümet kanadı çok farklı Alevi görüşleri olan bu temsil heyetinin bu kadar çok konuda ortaklaşmasını ve ortak noktalarda buluşmasına çok şaşırılmışlardı. Moderatör bunu açıkça ifade etti. Onlar bizim kavga edip anlaşamayacağımızı düşünmüşlerdi galiba, ama bekledikleri gibi olmadı. Bu duruma Alevi temsilcilerin de şaşırdığını söylemek gerekir. Yani ortak konularda buluşmanın getirdiği hoş bir şaşkınlıktı bu.

Anlaşılamayan hususlar ise Diyanet konusu ve dedelere maaş konusuydu. Bu konularda karşılıklı müzakerelerle ortak noktalar bulunacağı kanısındayım.

Anlaşılamayan hususlar ise Diyanet konusu ve dedelere maaş konusuydu. Bu konularda karşılıklı müzakerelerle ortak noktalar bulunacağı kanısındayım.

Alevilik Tanımı Üzerinde Başlatılmak İstenilen Tartışmaya Prim Verilmedi

Kelime Ata, PSAKD Örgütlenme Sekreteri

■ Alevi Çalıştayını (...) isimlendirme hükümete aittir. Hükümet çevrelerinden aldığımız bilgilere göre çalıştaylar devam edecek ve altı aşamada tamamlanacak. (...) Bu çalıştay, hükümetin uluslararası gelişmelerin etkisiyle ama daha çok Alevi örgütlülüğünün tazyiki sonucunda sorunu çözmeye dönük girişimi sayılabilir. Ancak Alevilerin sorunlarının hangi perspektifle çözüleceği ve bir dizi çalıştay sonrasında açıklanacak olan çözümün Alevileri ne kadar tatmin edeceği şu an için meçhuldür.

■ Hükümet, (...) Alevileri dinleyerek taleplerini ilk ağızdan öğrenme şansını elde etti. Alevilerin gündeme getirdiği sorun başlıkları ve çözüm önerileri, bundan sonraki süreçte siyasetçiler, akademisyenler, ilahiyatçılar, sendikalar gibi farklı sivil toplum örgütleri tarafından da tartışılacak böylece toplumun farklı kesimlerinin konuya bakış açısı öğrenilecek ve bu kesimlerin Alevilerin gündeme getirdiği sorunlarına çözüm formülleri alınacak.

■ Çalıştaya, farklı Alevilik değerlendirmeleri olan gruplar çağrılmıştı. (...) Çalıştayın en önemli noktası bana göre Alevilik tanımı üzerinde başlatılmak istenilen tartışmaya prim verilmemesiydi. Sayın İzzettin Doğan'ın "Önce Alevilik tanımı üzerinde anlaşalım, çünkü herkesin çözüm önerileri bu tanıma göre farklılaşıyor" şeklindeki açıklaması, Moderatör Necdet Subaşı tarafından uygun görülmedi. Bu öneri zaten doğru bir yöntem önerisi de değildi. Çünkü Alevilik tanımını yapmaya kalkışsaydık masanın bir tarafında siyasi irade olacaktı. Oysa Aleviliğin ne olduğuna dair bir tartışmaya siyasi iradeyi ortak etmek son derece vahim bir durumdu.

İzzettin Doğan'ın "Önce Alevilik tanımı üzerinde anlaşalım" açıklaması, Necdet Subaşı tarafından uygun görülmedi. Aleviliğin ne olduğuna dair bir tartışmaya siyasi iradeyi ortak etmek son derece vahim bir durumdu.

“Alevilik İslam dışıdır” söylemi katılımcılar tarafından ne gündeme getirildi, ne de bu konuda en ufak bir ima yapıldı. Tüm katılımcılar Aleviliğin İslam içinde, İslam’ın merkezinde olduğu görüşünde birleştiler. Bu hassas konu defalarca tekrar edildiğinde hiç bir itiraz duyulmadı.

Katılımcılar Aleviliğin İslam İçinde Olduğu Görüşünde Birleştiler

Doğan Bermek, Alevi Vakıflar Federasyonu Başkanı

■ Aslında Alevi çalıştayının tam olarak ne anlama geldiğini biz de çağrıda bu etkinliklerin düzenlenmesinden sorumlu olan Sn. Doç. Dr. Necdet Subaşı’dan dinledik. (...) Ankara’da buluşmadan önce ne bu çalıştayın, ne düzenlenecek diğer çalıştayların içerikleri, programları ve çağrı listeleri hakkında bilgimiz olmadı. Şimdi de gelecek çalıştayların programlarını bilmiyoruz, ancak bu toplantılara sendikaların, medyanın, sivil toplum örgütlerinin, diyabetin, eğitimcilerin, akademisyenlerin, ilahiyatçıların çağrılacağını biliyoruz. Çalışmaları bizler de çalışma gerçekleştikçe izleyeceğiz. (...)

■ Bu çalıştayda amaçlanan (...) Alevi kesimin içindeki değişik söylemlerin dinlenmesi idi. Çağrı listesinin temsil esasına göre değil, farklı söylem sahiplerini yansıtacak biçimde oluşturulduğu açıklandı. (...)

■ Bu toplantının önemli yanları şunlardı: Devlet ile Alevi kurumları karşı karşıya bir araya geldiler. Bu tarihimizde ilk kez olan bir durumdur. Farklı söylemlere sahip olduklarını iddia eden birçok Alevi kurumunun aslında o kadar da farklı söylemlere sahip olmadıklarını hep birlikte izledik. (...) Kanımca asıl sonuç Alevi yöneticilerinin toplu oldukları zamanlarda, farklı söylemler arasında epeyi uyum izlenmesi oluyor. Örneğin son yıllarda bizleri epeyi uğraştıran “Alevilik İslam dışıdır” söylemi ya da iddiası katılımcılardan hiçbiri tarafından ne gündeme getirildi, ne de bu konuda en ufak bir ima yapıldı. Yani tüm katılımcılar Aleviliğin İslam içinde, İslam’ın merkezinde olduğu görüşünde birleştiler, en azından bu hassas konu değişik kişiler tarafından defalarca tekrar edildiğinde hiç bir itiraz duyulmadı. (...)

Dedelerin Bizzat Kendilerine Maaş Verilmeli

Doç. Dr. Osman Eğri, Hitit Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi

■ Bu konuda çalışmaya davet edilen kişilerden birisi olarak ne anladığımı ifade edebilirim: (...) Hükümetin iki yıldır Muharrem aylarında oruç açma organizasyonları düzenlemesi, yine Muharrem ayında bir devlet kanalı olan TRT’de Hz. Hüseyin, Aşüre ve Kerbelâ ile ilgili belgesellerin yayımlanması devlet adına bir çözüm iradesinin billurlaşmaya başladığını göstermekteydi. (...)

Bu çalıştayın düzenlenmesi ve Alevilik-Bektâşilik hakkında farklı yaklaşımları ve çözüm önerileri olan kişilerin davet edilmeleri, devletin Alevileri dinleyerek çözüme ulaşma düşüncesini

gösterdi. Böylesi bir demokratik tutum, karşılığını buldu ve davet edilen herkes icabet ederek, kendilerine yakışan bir olgunlukla iki gün boyunca yaşadıkları sorunları ve çözüm önerilerini ilk elden hükümeti temsil eden devlet bakanına ilettiler.

■ Anladığım kadarıyla; hükümet yaşanan sorunların tespiti amacıyla ilk olarak doğrudan muhatap olan toplumun temsilcilerini bir araya getirmek ve onları dinlemek istemiş. Diyalojik bir ortamın oluşturulmuş olmasını olumlu bir gelişme olarak değerlendiriyorum.(...)

■ Cemevlerine bir statü verilmeli mi, verilmemeli mi tartışmasının büyük bir uzlaşmayla aşıldığı kanaatindeyim.(...) Dedelere maaş verilmesi ile ilgili farklı görüşler var. Fakirin görüşü; dedelerin bizzat kendilerine (herhangi bir vakfa veya derneğe değil) maaş verilmesi şeklindedir. (...)

Ancak bu noktada süreğe ait kuralların da bozulmamasına dikkat etmek gerekiyor. Şöyle ki; “el ele el Hakk’a” anlayışına göre, ocaklar arasında hiyerarşik bir yapılanma var. Bir alt ocağın üstündeki bir ocağın görgüsünden geçme zorunluluğu, yolun kendi içerisinde gerçekleştirdiği oto-kontrolü sağlıyor. (...) Dedelere maaş verildiğinde hakkullâh ve kara kazan hakkı uygulamaları kendiliğinden ortadan kalkacağı için, Alevî-Bektâşî yolunun manevî merkezi olan Hacibektaş Dergâhı'nı canlı ve diri tutacak bir formülün bulunması gerekiyor.

Ayrıca şu anda dedelere kendi çatıları altında tarikat yürütme imkânı veren vakıf ve derneklere de ayrı bir kaleminden devlet yardımı yapmak faydalı olur diye düşünüyorum. Cem Vakfı, Hacı Bektaş Velî Anadolu Kültür Vakfı, Karacaahmet Sultan Vakfı, Şahkulu Sultan Vakfı, Erikli Baba Vakfı, Garip Dede Dergâhı Vakfı vb. vakıflar bu tür sivil toplum kuruluşu örnekleridir.

Çalıştayda dedelerin adâb ve erkânı öğrenebilecekleri eğitim kurumlarına ihtiyaç olduğu üzerinde duruldu. Bu konu da önemli. Alevî-Bektâşî kaynaklarını, teolojisini, edebiyatını, tarihini ve terminolojisini bilen dede, rehber ve zâkirlerin topluma daha faydalı olacaklarına inanıyorum.

Din derslerine gelince; bu konuda iki görüş ağırlık kazandı. Zorunlu din derslerinin tamamen programlardan çıkartılmasını isteyen görüş ve zorunlu din derslerinde Alevîlik-Bektâşîliğe daha fazla yer verilmesini isteyen görüş. Fakirin görüşü ise din derslerinde Alevîliğe-Bektâşîliğe daha fazla yer verilmesidir. Bu uygulamanın Türkiye'deki Alevî-Sünnî tanışmasına ve dayanışmasına katkı sağlayacağı, karşılıklı önyargıları ortadan kaldıracağı kanaatindeyim.

Sayın Devlet Bakanı Faruk Çelik çalıştayı büyük bir dikkat ve nezâketle takip etti. İncitici veya yanlış anlaşılabilir bir ifadeyi olmadı. Devletin Alevî-Bektâşîlere sıcak mesajlar vermek ve sorunlarını çözmek istediğini yansıtmak ister gibiydi. Moderatör Necdet Subaşı Alevî teolojisini ve Alevîlerin sorunlarını bilen bir akademisyen. Empatik bir iletişim kurmaya ve tavırlarında demokrat olmayı özen gösterdi.

Dedelere maaş verildiğinde Alevî-Bektâşî yolunun manevî merkezi olan Hacibektaş Dergâhı'nı canlı ve diri tutacak bir formülün bulunması gerekiyor.

Ayrıca dedelere kendi çatıları altında tarikat yürütme imkânı veren vakıf ve derneklere de ayrı bir kaleminden devlet yardımı yapmak faydalı olur diye düşünüyorum.

Değişen Alevi Profili

Necdet Saraç, Gazeteci

■ Alevi Çalıştayı, son yirmi yıldır modern tarzda örgütlenen Alevi hareketinin mücadelesinin ortaya çıkardığı bir sonuçtur. Alevilerle ve Alevi hareketinin talepleriyle ilgili olarak bugüne kadar bu ülkede hükümet etmiş birçok siyasi parti ve başbakan zaman zaman görüş bildirmiş olsa da esas itibarıyla 'devlet katında' Aleviler muhatap alınmamıştı. Sorun çözme değil, çözmeme üzerine kurulu ve kendisi dışındaki hiçbir inancı, kültürü, kimliği kabul etmeyen ve entrikalar üzerinde yürüyen bir sistemin olması, devletin ve siyasal iktidarların da bu yaklaşıma uygun şekillenmesi, aslında son derece olağan olan bu tip toplantılara hak ettiğinden fazla misyon yüklüyor. (...)

■ Çalıştaya siyasi iktidar ve Aleviler açısından ayrı ayrı yaklaşmak gerekir. (...) Bütün siyasi iktidarlar, kendisinden bir şey talep eden, kendisi için potansiyel tehlike olan bir toplumsal grubu her zaman 'ehlileştirmeye' kendi zihniyetine uygun davranmaya zorlar. Bu bilinen bir 'devlet tavrıdır' ve garipsenecek de bir yanı yoktur. (...) Aleviler açısından da bu ve benzeri toplantılarda amaçlanan eğilmeden, bükülmeden toplumsal talepleri öne çıkarmak ve talepleri kabul ettirmek olmalıdır. Bu toplantıda da ciddi bir planlama olmasa da ortaya böyle bir sonuç çıktı.

■ Toplantı bence gayet iyi bir toplantı oldu. Bu toplantı bir karar yada çözüm toplantısı değil, bir 'dinleme' toplantısıydı. Ben böyle algıladım. Alevi hareketinin farklı düzeylerdeki temsilcileri, zaman zaman kendi aralarındaki farklılıkları da öne çıkararak yorumlarını ve taleplerini dile getirdiler. Hükümet kanadı (Devlet Bakanı ve Çalıştay Koordinatörü) bütün konuşmaları dinledi ve bu konuda çözüm için taraf olduklarını açıkladılar.

Hükümet ya da siyasi iktidar açısından benim dikkatimi çeken en önemli konu bir 'dayatma' olmamasıydı. (...) Aleviler açısından ise bu toplantı yararlı bir toplantı oldu. Alevilerin en geniş anlamda temel sorunlarda ya da üzerinde anlaşabildikleri sorunlarda ve bu sorunların çözümünü için ortaya çıkacak taleplerde yan yana gelebilecekleri görüldü. Bu ciddi bir gelişmedir ve küçümsenmemelidir. Aleviler kavga etmeden, ama eğilmeden ve bükülmeden müzakere etmeyi, yorumlarını ve taleplerini kararlıca masaya koymayı, dayatılan gündemlere rağmen, kendi gündemini yaratmayı öğreniyorlar. Bu toplantı bunun önemli bir göstergesidir.

9 Kasım'da Türkiye'deki bütün siyasi partilere Alevi taleplerini ezberleten Alevi hareketi, 3-4 Haziran Alevi Çalıştayı'nda da bir ezberi bozdu. Neydi bu ezber? Aleviler biraraya gelemez ve ortak talepler etrafında birleşemezler. Alevi çalıştayı sonrası yapılan açıklamalar bunun olabileceğini göstermiştir. Aleviler, 'Diyaretin kaldırılması, zorunlu din dersine karşı hangi alternatifin öne çıkarılması' gerektiği gibi konularda henüz ortak bir anlaşma sağlaya-

Aleviler kavga etmeden, ama eğilmeden ve bükülmeden müzakere etmeyi, yorumlarını ve taleplerini kararlıca masaya koymayı, dayatılan gündemlere rağmen, kendi gündemini yaratmayı öğreniyorlar.

mamış olsalar da ‘cemevlerinin yasal statüye kavuşması, Madımak Otelî’nin kamulaştırılması ve müze yapılması, Alevî köylerine zorla cami yaptırılmaması’ gibi taleplerde tümüyle ortak tavır sergilemişlerdir. (...) Toplantıda, ‘azınlık psikolojisi’ içinde, kendisi ile ilgili atılan adımı ‘minnet duygusu’ ile karşılayan, kendi gücüne güvenmek yerine başkalarına güvenen, Aleviliğin engin öğretisini, Sünni egemen bakıştan dolayı daraltan, muhafazakârlaştıran, talepleri öne çıkarmayı sorun kaşımak olarak algılayan ‘kraldan daha çok kralcı’ olan ‘ak saçlı Alevî temsilcileri’ olsa da, modern Alevî hareketinin çoğunluğunun bunu aştığını, Alevî profilinin önemli oranda değiştiğini söylemek asla abartı olamaz. (...)

Farklı Düşüncedeki Kurum Temsilcileri Bir Araya Geldi

Dursun Gümüšoğlu, Araştırmacı-Yazar

■ Alevî toplumunun herkes tarafından bilinen bazı taleplerin bugüne kadar bireysel veya bazı kuruluşlar tarafından yetkililere bildirilmişti. Bu sefer hükümetin daveti üzerine farklı görüşlerde olanların da biraraya geldiği, sorunlarını dile getirdiği çalışma toplantısı şeklinde ifade edilebilir.

■ Uzun yıllardır çeşitli şekillerde ileri sürülen taleplerin hükümet tarafından bizzat değerlendirilmesidir. Bu sorunların nasıl çözüleceği zamanla netleşecektir.

■ Öncelikle tam olarak bir sonucun çıkması hemen beklenmesi doğru olmaz. Çünkü çalıştay başka meslek guruplarının (sendikacı, hukukçu, ilâhiyatçı gibi) katılımlarıyla devam edecektir. Hükümet kanadı bu konuyu çözümede oldukça kararlı gözükmektedir. Ancak bu çözüm herkesi tam olarak tatmin eder mi, bilinmez, bunu zaman gösterecek. En önemlisi bu güne kadar bir araya gelmekten kaçınan farklı düşüncedeki kurum temsilcileri bir araya geldi. Cemevlerinin yasal statüye kavuşması, Madımak Otelî’nin müze veya anıt yapılması gibi birçok konuda aynı fikirde olduklarını bildirdiler. Bu ülkemiz insanları için oldukça önemli bir gelişmedir.

Bir Kitap

Remzi Aydın

Ateşte Semah Dönenler Pir Sultan'dan Madımak'a Alevilik

Ceylan Yayınları, Haziran 2009

ISBN: 978-975-6304-81-5

13,5 x 19,5 cm / 368 Sayfa

Tel: 0212.519 70 93

E-posta: info@ceylan yayinlari.com

Ummü'l- Kitab'da Tanrı

Mekâni, İlk Kendini Gösterişi, Organları,

Nitelikleri ve Sıfatları

İsmail Kaygusuz

TEK TANRILI Ortodoks din ve inançların Tanrı anlayışına bu yazı başlığı aykırıdır, ters düşmektedir. İnanılan ve tanımlanan Tanrı kavramı konusunda söz söylemek, tartışma yapmak dinden çıkmak sayılır. Tanrı tektir, kadir-i mutlaktır; doksan dokuz ismi vardır, (esma-i hüsnâ) –*Ummü'l Kitab* bin bir ismi olduğunu söylüyor– ama ne mekânı ne de cismi vardır ve eşi benzeri de yoktur. O görülmez, ama kendisi her şeyi görür; duyulmaz, ama duyar; Tanrı akıl ve duyu organlarıyla asla algılanamaz. O ulu yaratıcıdır, esirgeyen, bağışlayandır; kendisini öven ve inanan kullarını cennetle ödüllendirir, asi kullarını/günahkârları cehennemle cezalandırır. Kullarına iyiliği de kötülüğü de veren kendisidir, yani hayrı ve şerri de O verir, ama yargılayan da O'dur. Bütün bunları kendi görünmezlik evreninde yapar; insanoğlunun asla bilmediği ve bilemeyeceği gizli la-mekân'ında, yani mekândan münezze olarak yarattığı evreni yönetir.

Zâhiri İslâmın Tanrı anlayışı aşağı yukarı budur, değişmez; Tanrıyı farklı algılayan dinsizdir, sapkındır. Oysa İmadeddin Nesimi (ö. 1404) gibi soranlar da çok olmuştur:

“Ey bana na-hak diyenler kandedir bes Yaradan
Gel getir isbatın et kimdir bu şeyni yaradan

Yer ü su toprah oddan böyle suret bağlayan
Böyle dükkânı düzen kendi çıkar mı aradan? (...)

Ey *Nesimi* on sekiz bin alemin mevcudusun
Kim ki bu devre irişmez koy gide devvareden”

Ancak soranlar da Ortodoks İslâmın zalim yöneticileri tarafından, bağınaz ulemanın kanlı fetvalarıyla asılıp kesilmiş, derileri yüzülmüştür. Şimdi İslam Peygamberi'nin torununun torunu olan Beşinci İmam Muhammed Bakır'ın Tanrı'ya ilişkin sorulara verdiği yanıtları okuyup görelim; acaba Ortodoks İslâm'ın, yani Sünni ve Şiiilerin Tanrı inancı ve anlayışına hiç benziyor mu? İmam Bakır'ın kitaptaki bu sözlerinin arasına girmeden kısa yorum ve düşüncelerimizi dipnotlarda vereceğiz. İmam'ın sorulara verdikleri yanıtlar, uzun açıklamalar gerektirmeyecek kadar açık seçiktir:

“Sonra Ca'fer [Cabir] Cu'fî ayağa kalktı, elini yüzüne sürdü ve ‘Ey benim Tanrım! Yaratıcı gökte midir, yerde midir? Nasıldır? Nitelikleri ve özellikleri nedir? O, nelerden meydana geldi? O'ndan neler meydana geldi?’ diye sordu. (Ve Bâkır dedi:) ‘Bu(nu açıklamak) büyük bir günahdır. Hiçbir peygamberin ve hiçbir zuhurun, bu örtüyü Yüce Tanrı'nın üzerinden kaldıramadığı ve hiçbir kitapta sözünün edilmediği o şeyi, kendine ve bu *Kitâb*'ın mirasla ulaşacağı inananlara (müminlere) sakla.’

Câbir bir süre sessiz kaldı. Sonra ayağa kalktı, dua edip övgülerde bulundu ve 'Ey benim Tanrı'm! Ey bütün tanrıların Tanrı'sı!' Bu zavallı zayıf kulunu başıyla ve sorduğum soruyu benden esirgeme' dedi. (Orada hazır bulunan) özel kişiler de ayağa kalkıp birkaç defa şefaata dileğinde bulundular.

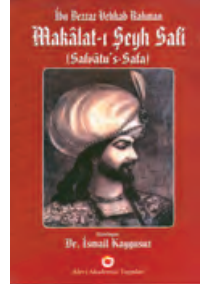
Bunun üzerine Bâkırü'l-ilm, 'Ey Câbir! Bu örtü, Yüce Tanrı'nın üzerinden nasıl kaldırılabilir? Çünkü kim bu sözü ehil olmayan birisine söylerse, o sözle birlikte o kişinin ruhu da onun bedeninden çıkar ve sözü işitenin bedenine girer. Ey Câbir, bu söz okunmaz, dil ile de söylenmez. Bunun büyük sakıncası vardır. Ey Câbir! Aman, aman! Sakın, sakın! Ben sözü, bir levhanın üzerine yazacağım; onu okuyacak, ama dil ile söylemeyeceksin...

Sonra Bâkırü'l-ilm –O'nun selâmı üzerimize olsun– bir levhaya yazdı ve onu Câbir'e verdi. Önce şöyle yazdı: 'Tanrımız ve yaratıcımız hem göktedir, hem de yerde. Yani hem yukarıdaki divanlarda, göksel saraylarda ve hem de zamanın imamları ile inananların örtüsü olan küçük âlemedir. Yer, gök ve hiçbir yaratığın henüz olmadığı ilk başta, gökkuşağı misali beş renkli beş kadim nur vardı. Bunların ışınlarından güneşe benzeyen bir hava meydana geldi. Şimdi gök ve yer olan şey, o hoş havaydı. Bu beş nur, o havanın üzerinde durdular ve onların arasından nurânî bir şahıs olarak yüce sonların sonu nuru ortaya çıkınca, bu beş renk onun işitme, görme, koku alma, tat alma ve konuşma organları oldular. Beşeriyette, yani insanlık aleminde Muhammed, Ali, Fâtıma, Hasan ve Hüseyin adıyla anılan kişiler bu beş nurdur.² Yüce Tanrı'nın [*"De ki: O Allah bir tektir. Allah, samed'dir. (Her şey O'na muhtaçtır) Kendisi doğurmamıştır ve doğurulmamıştır. Hiçbir şey O'nun dengi olmamıştır."* Kuran, 112, 1-4] şeklinde buyurduğu gibi bunlar hiçbir şeyden meydana gelmedi, yaratılmadılar. Bu beş nur, bu tanrısal taht üzerinde, inananların başında dönüp dolaşmaktadır.³ Ortada oturan bilinçli/konuşan ruh da, gerçek Tanrı'nın ta kendisi olup yaratılışı o yapmış ve yücelerin en yücesinden alçakların en alçağına kadar her isim ve cisimle ortaya çıkmıştır. *Ey Câbir, yüce Tanrı, bu konuşan tanrısal*

1 Bu söylem dolaylı biçimde çoktanrılıktan söz ediyor. XIV. yüzyıl büyük Alevi-Bektaşî ozan ve düşünürü Kaygusuz Abdal *Vücutnâme*'sindeki "*Ol Tanrı'dan gayriye meyil virmem, zira bu manada dahi Tanrı 'bir' degüldür. Çok Tanrılar vardır. Yine Resulullah Sallallahü Aleyhi vesselem buyurdu ki: 'Küllü maksudin mağbudun'. Bir kişinin maksudu (yani erişmek istediği meramı, arzusu) ne ise Mabudu (Tanrısı) dahi oldur demek olur*" algılamasıyla da uyumludur.

2 Burada evrenin yaratılışı, gökkuşağı görünümündeki beş renkli kadim nura, yani Ehlibeyt olarak bilinen Muhammed, Ali, Fâtıma, Hasan ve Hüseyin'e bağlanıyor. Ayrıca beş duyu organını oluşturdıkları Tanrı da bu Beşler'in sayesinde ortaya çıkıyor, zuhur ediyor. Dolayısıyla Tanrı dahi varoluşunu bu Beş'liye, beş renkli nura borçlu olmuş oluyor!

3 Burada da Ehlibeyt Beşlisi'nin Tanrının beş duyu organları olarak nasıl meydana geldikleri, yani yaratılmadıkları açıklanıyor. Bu konuda Mufaddal el Cufi şöyle rivayet eder: "Abu Abdullah'a (Imam Cafer) sordum: "*Gölgelerde (Ruhlar aleminde?) iken ne durumdaydınız?*" Buyurdu ki: "*Ey Mufaddal! Biz Rabbimizin yanındaydık ve bizim dışımızda hiç kimse yoktu. Yemyeşil bir gölge içindeydik. Onu tesbih ediyor, Onu kutsuyor. Onun teklifini dile getiriyor ve Ona hamd ediyorduk. O sırada ne kendisine yakınlaştırılmış ne gözde bir melek, ne de bizden başka herhangi bir canlı vardı.*" (Usul ü-Kâfi s. 666; 7-1191)."

İsmail Kaygusuz

Makalat-ı Şeyh Sâfi (Safvatu's Safa)

Alevi Akademisi Yayınları - 6

Nisan 2009, Ankara

16 x 24 cm
466 Sayfa

İsteme Adresi:
Alevi Akademisi
Breitenweg 41
28195 Bremen

Türkiye'de ticari dağıtıma girmek için hazırlanmamış olan bu kitabı edinmek isteyen canlar dergimizi arayabilir.

T: 0212.519 56 35

**Beşinci
İmam
Muhammed
Bakır
Tanrı'nın
görünmezliğini
kabul etmiyor,
görünmezlikle
"yokluğu"
eşit görüyor.**

ruhtur. Nurâniyette güneştir; ruhaniyette ise onun adı konuşandır; bilinçtir, akıldır. Bu beyazlık denizinde inananların beyinlerinin üzerinde yer almış olup, şimşek, bulut ve ay rengindedir ki bu, Yüce Tanrı'nın gözle görülmesidir.⁴

“O'nun sağ eli; güneş renginde olup alıcı konumunda olan koruyucu ruhtur. Sol eli; düşünce ruhu olup bütün nurlar ondan kaynaklanmaktadır. [*“Eli çok sıkı, dediler. Hayır, Allah'ın iki eli de açıktır, dilediği gibi verir.” Kuran, 5: 64*] Bu ruh, mor renklidir. Tanrı'nın başı, yüce ruh olup binlerce renkli boşluktur. Onun üstünde hiçbir şey yoktur, ne göklerde ne de yerde. [*“O'nun benzeri hiçbir şey yoktur. O işitendir, görendir.” Kuran, 42: 11*] O'nun sağ gözü; büyük ruh olup, beyaz kristal rengindedir. Sol gözü ise akıl ruhu olup, sarı ateş rengindedir. Yüce Tanrı'nın [*“Allah, onların neler yaptıklarını görüyor.” Kuran, 21: 96*] şeklinde buyurduğu gibi, bu ruhların her ikisi de gök, yer, dünya ve ahretin tamamını görürler. Yüce Tanrı'nın başka yerde [*“Gözler O'nu görmez, O gözleri görür.” Kuran, 6: 103*] şeklinde buyurduğu gibi, her iki kulağı da sonsuzluk mizaç ve tanrısal aydınlık olup tanrısal çadır rengindedir ve bütün canlıların sesini duyarlar. Yüce Tanrı'nın [*“Onlara kulaklar, gözler ve kalpler vermiştik; ama kulakları, gözleri ve kalpleri onlara bir fayda sağlamadı, çünkü Allah'ın ayetlerini bile bile inkâr ediyorlardı, alay etmekte oldukları şey de onları kuşatıp yok etti.” Kuran, 46, 26*] şeklinde buyurduğu gibi, bu ruh bütün divan ve dergâhları, yani sarayları ve tahtları kuşatmaktadır. Çünkü o, Tanrı'nın kendisidir. Tanrı'nın iki burnu(ndan biri) ilim ruhu olup, kırmızı akik rengindedir ve nerede Tanrısal ilim kokusu varsa orada zuhur eder. Diğer burun ise yücelik ruhu olup, pas rengindedir ve her zaman yoldadır. Bütün tanrısal esinti ve aydınlıklar ondandır. O'nun konuşan dili kutsal ruh olup, kırmızı yakut rengindedir ve bütün yaratılış onunladır. Yüce Tanrı'nın buyurduğu gibi: [*“Her şeyin mülkü ve tasarrufu elinde bulunan Allah'ın şanı ne yücedir. Siz de yalnız O'na döndürüleceksiniz.” Kuran, 36: 83*]. Yüce Tanrı'nın kalbi iman ruhu olup, adı birlikçidir; ay kubbesinin rengindedir, bütün inananların imanı ondandır ve bütün ruhlar ona güvenmektedir. Yüce Tanrı'nın buyurduğu gibi, [*“Kim Allah'a güvenirse O, ona yeter. Şüphesiz o*

4 Şimdi çok daha ilginç ve üç evrensel dinin ortodoks Tanrı anlayışına aykırı bir Tanrı tanımlamasıyla karşı karşıyayız. Tanrı nuraniyette, yani ışıklı parlaklıkta Güneş; ruhaniyette, yani ruhsal, manevi alemde ise onun adı, duyularla algılanan ve konuşan insandır; ayrıca ruhaniyetteki beyazlık denizini simgeleyen insan beyinde yer almış, bulut ve ay renginde görüntü vermektedir. W. İvanow ise şöyle bir benzerlik ileri sürmektedir:

“Güneşin tanrısal doğası olduğu konusunda dolaylı bir belirsizlik söylemi daha ilginçtir: ‘Tanrının adı güneşin yedi kayığı üzerindeki denize atacak’. Bu açıkça, Manikeizmin güneşten ‘ışık denizine’ ışık taşıma düşüncesine değil de nedir? Bu Tanrısal nurani Beşler Kümesi'nin benzerlik gösteren kökenleri üzerinde Henry Corbin de şu açıklamayı getirmektedir: “Manikeizm’de: Beş ruhsal üye ya da beş *Shekhina*. Işık cenneti Kralının kendini göstermeleri ve konutları; Yaşayan Ruh’un beş oğlu; Işığın beş elemanı; ilk insan, Ohrmaz’un (Hürmüz) zırhı ve oğlu; her insanın içindeki beş ruhsal eleman yahut erdem; bütün beşli kümeler birbirlerini simgelerler. *Pistis Sophia* (İnanç bilgeliği) gnostisinde; birinci emredici ve Işığın beş sektörü, büyük peygamber ve onun beş yardımcısıdır. Basilid sisteminde beş *hypostases*, yani beş belirgin ve önde gelen kişi.”

kimse, Allah, emrini yerine getirendir. Allah her şey için bir ölçü koymuştur.” Kuran, 65: 3]. Tanrının iki ayağı, bu konuşma evi, yani ağızdaki tanrısız zuhur ve insansal bakıştır.⁵ Bu ağızdan kalbe bağlanmıştır. Bu bedensel yaşam ruhunda derler ki, kıyamet günü Tanrı ayağını cehenneme koyacak, soğuyacak. Yani bu kalp, hiçbir ilimle sakinleşmez ve kesin olarak tanıklık etmez. Ancak kendisinde tanrısız bir zuhur ve inançsal bir bakış meydana gelince, hazır ve mevcut olan Tanrı’ya tanıklık eder; geceleri kalkan ve sürekli oruç tutan olur. [“Allah, adaleti ayakta tutarak (delilleriyle), kendisinden başka Tanrı olmadığını açıklamıştır. Melekler ve ilim sahipleri de bunu ikrar etmişlerdir.” Kuran, 3: 18]. Yüce Tanrı’nın Arş’ı, bu tanrısız tahttır. Yani sağ yarısında akıl ruhu bulunan, diğer yarısında ise dalgalı ve dopdolu ruh olan beyindir. O Tanrı, o büyüklüğüyle onun üzerine oturmuştur.”

Bu tanımlamalardan sonra karşılıklı sorularla bir yön değiştirme oluyor; bazı zahiri Tanrı anlayışları eleştiriliyor:

“Câbir Cu’fî, ‘Ey benim Tanrım! Baş aşağı dönük olan bazı yaratıklar, Tanrı’nın nitelik ve özelliklerinin olmadığını söylüyorlar. Bunun anlamı nedir?’ dedi.⁶ Bâkır, ‘Ey Câbir! Bu, Tanrı’nın öfkeli olduğu sözdür. Çünkü yüce Tanrı yakınımdadır. Tanrı vardır, haklı/gerçektir, göktedir, eşsiz ve benzersizdir. ‘De ki O Allah’tır’ ayetinin zahiri yorumu işte budur. Yoksa (Tanrı’nın) öfke(s)i büyüktür; sizden ve bütün inananlar ile Müslümanlardan ⁷ uzak olsun. Ey Câbir! inananlar için Tanrı uzak ve güçtür. İnananlar için ise yakın ve kolaydır. Çünkü inananlar varlığa, kâfirler/inançsızlar ise yokluğa tanıklık ediyorlar. Yokluğa hangi yönden taparsan kabul edilmez ve yoklukta hiçbir ibadet kabul görmez. Yüce Tanrı’nın buyurduğu gibi, ‘Kâfirlerin tövbeleri kabul edilmez’. Ey Câbir, bizim yoklukta yerimiz yoktur ve açıklamasını yaptığımız Tanrı’dan başkasını görmüyoruz.⁸ Çünkü yüce Tanrı, ulûhiyette bu ruhtur, nurâniyette ise güneştir. Çünkü o, Tanrı’dandır. İnananların beyni olan bu tanrısız tahta kadar divandan divana ve nurdan nura bir ip ve bir yol gibi bağlanmıştır. Öyle ki bu ruh ve bu nur ne zaman kaybolursa, gerçek madeni ile bu nurlara gelir ve bu kalıba girer.’ dedi.” ■

5 Görüldüğü gibi tüm duyu organlarına sahip insan-biçimli bir Tanrı anlayışı sergileniyor. Bu da Kuran ayetlerinin bâtinî yorumlarıyla yapıyor; mecazi anlamlar yüklenerek açıklamaları sürdürülmektedir.

6 Böyle bir soru sormak ortodoks İslam’da, yani Sünni inancında şirktir, kâfirliktir.

7 Buradaki kâfir, Müslüman olup da inanan, imanı/inancı olmayan anlamındadır. Birçok yerde geçtiği gibi Bâkır’ın inanan (mümin) ile müslümanı ve inanç (imân) ile İslam’ı (dini) birbirinden ayırdığına dikkat edelim. Kitabın sunuş kısmında İmam Bakır’ın zahiri dinsel düşüncelerini anlatırken bu konuda geniş açıklamada bulunduk. İmam’a göre, velayet (velilik), inanç koşullarının hepsinin önünde gelir ve böylece, gerçek İmân, doğrudan İmam’ların velayeti ile ilgilidir; yani İmam’a olan inançtan doğar. Açıkçası O’na göre İman, İslâm’dan bir farklılık olarak, zamanın İmam’ına tam itaat ve ona inançla bağlanmaktadır.

8 İmam, Tanrı’nın görünmezliğini kabul etmiyor, görünmezlikle “yokluğu” eşit görüyor.

Dersim Son Sözü'nü Söyledi mi?

Haşim Kutlu

Aslında 9 Kasım 2008 tarihinde, demokratik Alevi hareketinin ana gövdesi tarafından kotarılan ve güçlü bir etki yaratan kitlesel mitingin, demokrasi ve özgürlükler noktasında verdiği mesaj çok netti. Bu mesajı, ilk algılaması ve gereğini yapması gerekenler, bizzat Alevilerin öz örgütü olarak, Alevi Federasyonları ve Konfederasyonlarıydı. En başta devlet ve iktidar partisi olmak üzere çeşitli siyasi çevre ve odaklara bu mesajın doğru iletilmesinin yolu burdan geçiyordu.

Söz konusu mitingin arkasından, Adana'da gerçekleştirilen "Maraş Katliamını Protesto Mitingi" ise hem demokrasi ve özgürlükler mücadelesinde birlikte olunması gereken yol arkadaşlarına doğru tarzda işaret etmiş hem de 9 Kasım mitinginin mesajlarının bir kez daha altını çizmiştir. Bu doğrultunun gereklerinin açığa çıkacağı zemin 29 Mart 2009 yerel seçim zeminiydi.

Dörtbir yanından kuşatılmış olmasına karşın, Kızılbaz Alevi hareketinin öz örgütü Demokratik Alevi Federasyonu, hem sözü'nü ettiğimiz mesajları hem de bunun gereğinin yerine getirilmesi bakımından yerel seçimlerin önemini görmüş, tutumunu ve tavırını açıkça belirleyerek ilan etmiştir. Demokratik Alevi hareketinin bileşenlerine de bu doğrultuda çağrılarda bulundu. Buna karşın, demokratik Alevi hareketinin Federasyon ve Konfederasyon bazındaki bileşenlerine hükmeden iradelerin, ne yazık ki, kendilerinden beklenen zeminde olmadılar. Her zaman sergiledikleri üzere bu kez de Alevilerin ezici çoğunluğunun beklentilerini boşa çıkartacak tutum ve davranışları sergilemeye devam ettiler.

Etkinliklerden Çıkan Mesaj: Yanyana Gel, Birlikte Mücadele Et

Söz konusu etkinliklerin verdiği en önemli mesaj, demokrasi ve özgürlüklere en gereksinimi olan toplum kesimlerinin yan yana gelmesi ve mücadelelerini ortaklaşmalarıydı. O meydanlarda pratik olarak gerçekleşen de buydu aslında. Demokrasi dinamiklerinin en önemlileri, demokratik Kürt özgürlük hareketi, demokratik Alevi hareketi ve sendikal bazda genel olarak emek hareketi bu etkinliklerde doğal olarak yan yana gelmişlerdi. O günlerin Hükümet yanlısı basınının kaleşörlerinin hükümeti ve AKP'yi bu noktada uyaran yazılarını, dileyen herkes arşivlerden bulabilir. "Aman ha" deniyordu o günlerde "Alevilerle Kürtler yanyana geliyor. Alevilerin istedikleri de neler ki, hükümet bu basit istekleri yerine getirsin ve bu birliktelik gerçekleşmesin!"

AKP başta olmak üzere, Alevilerin kronik/platonik sevdalısı CHP ve MHP'nin görünür ya da görünmez "Alevi Açılımı" paketleri bu dürtülerle piyasaya sürüldü. Seçim sathı mailinde oynanmak üzere sürüldü aynı zamanda.

CHP kendisine biçilen misyonu oynuyor, onda bir sorun yok! Sorun, CHP'yi zorla halkçı yapmak, zorla demokrat ve solcu yapmak isteyenlerdedir.

Alevi hareketini yönetenler, Alevileri kendi çıkarlarının gereği durmaları gereken yerde tutmadılar! Seçim bitti, “kel göründü!” Her zaman olduğu gibi ipe un serme gerekçeleri üretilmeye başlandı. Bir süre sonra karşılıklı suçlamalarla günah tekeleri aranmaya başlanılacak! Daha şimdiden bunun işaretleri verilmeye başlandı bile.

Örgütün hiç bir kademesinde tartışılıp kararlara ulaşılmadığı ve tepelerde birilerinin eğilim ve isteklerine uygun olarak belirlenen yaklaşımlarla, her zaman olduğu gibi CHP kapıları, seçim arefesinde yine aşındırılmaya başlandı. CHP'nin yukarıda sözünü ettiğimiz “Alevi Açılımı” kastedilerek deniyor ki, “Biz Aleviler, Diyanetin kaldırılmasını, zorunlu din derslerinin kaldırılmasını istedik, İstemlerimize çözüm getireceğini söyleyen CHP ise sonuç olarak bize, Diyanet Başkanlığı kalsın, ama Aleviler de orda temsil edilsin, Zorunlu din dersleri kalsın, ama Alevilik de okutulsun” diye cevap verdi!. CHP böyle cevap verdi de “ister şanlı olsun isterse kanlı, adı Osman olduktan sonra” diye cevap verebildiniz mi!?

“Ali Sandık, Osman Çıktı” Diyemeyenler

Peki, ne bekliyordunuz? Alevilerin, toplumun, cumhuriyetin başına bu belayı sarmış bir partinin, bunun dışında nasıl davranmasını bekliyordunuz? İlk defa duymuyorsunuz, yıllardır bizzat Alevi hareketi zemininde de sürekli konuşuldu, yazıldı, söylendi. Ama siz önderlikler özellikle böylesi dönemeç noktalarında hep aynı nakaratı tekrarladınız. CHP kendisine biçilen misyonu oynuyor, onda bir sorun yok! Sorun, CHP'yi zorla halkçı yapmak, zorla demokrat ve solcu yapmak isteyenlerdedir ya da kimbilir bizzat bu zorlamaların sahipleri de aynı misyonun birer parçasıdır!..

Bu ve benzeri gerekçelerin bir yanını da daha çok da Avrupa örgütleri tarafından dillendirilen bir söylem oluşturuyor. “Efendim, biz herkese gittik, Alevileri ve istemlerini temsil edecek özellikle bir yaklaşımı kimseden, hiç bir partiden göremedik ne yazık ki” diye dillendiriliyor bu yaklaşımlarda. Açıkça belirtelim, bu tespitlerin altında başka ipe un sermeler yok ise önümüzdeki günlerde daha açıktan dillendirileceğine inandığımız bir takım yeni çıkışlar yatmaktadır ve bu çıkışlara zemin olsun kabilinden yapılan tespitlerdir bunlar da. Ne olabilir bu yeni çıkışlar? Daha önceki seçimlerde de dillendirilmişti, hafızalarımızı tazelediğimizde hatırlamakta geçikmeyeceğiz. Önümüzdeki günlerde “Aleviler parti kuruyor” şeklinde haberlere rastlarsak şaşırılmayalım. Bu kazan da bize göre Avrupa'da kaynatılıyor... Hayırlısı olsun bakalım!

* * *

Kadim geçmişi itibariyle Anadolu ve Yukarı Mezopotamya'nın otantik Aleviliğinin cümle sırlarına mekân olmuş, sırların derlenip dergâh edildiği *Dersim* (ki adını da bu özelliğinden alır, başka türlü neden gümüş kapı desinler), sonuç olarak bu seçimler de misyonunu en doğru şekilde yerine getirdi. Kızılbaşlar olarak dünyanın

Örgütün hiç bir kademesinde tartışılıp karara ulaşılmadığı ve tepelerde birilerinin eğilim ve isteklerine uygun olarak belirlenen yaklaşımlarla, her zaman olduğu gibi CHP kapıları, seçim arefesinde aşındırılmaya başlandı.

Dersim, özkızını yönetime getirdi. Bu taze bir başlangıç sayılmalı. Aynı zamanda Alevi erkân ölçülerinin yeniden yaşama durması olarak görülmeli ve süreğe can ile baş ile omuz verilmeli.

neresinde olursak olalım nabzımız Dersim için attı. İki nedenle yükümüz oldu.

Birincisi, her türlü düşürme çabasına, baskı ve zulme inat, yoksulluğun rezil eden dayatmalarına aldırış etmeksizin, verilen sadakalara boyun bükülmeden, şu veya bu ad altında bölme çabalarına karşın, Dersim çoğunluğu, iradesini özgürlüklerden, demokrasiden ve barıştan yana koydu.

İkincisi, tarihi Mananalis ya da Anamisi geleneğini yeniden yaşama durdurarak, kendi özkızını yönetim görevine getirdi. Bu taze bir başlangıç sayılmalı hem Dersimin için hem Aleviler için. Sadece bir başlangıç sayılmaz, aynı zamanda Alevi erkân ölçülerinin yeniden yaşama durması olarak görülmeli ve süreğe can ile baş ile omuz verilmeli.

Buna karşın, Dersim alanının henüz son sözünü de söylemiş kabul etmiyoruz. Ne zaman, bir inkâr ve imha adlandırması olan “Tunceli” kalkar, kadim Dersim yeniden kızları ve oğulları için yaşama durur. İşte o zaman son söz söylenmiştir, gereği de yerine getirilmiştir kabul edeceğiz. Dersim Halkını ve kazandırdıklarını yürekten kutluyoruz.

Bozatalı Hızır onlarla olsun!

16 Nisan 2009

(Y)EZİDİLER (ÊZÎDÎ)

Dini Müzik, Halk Müziği

KALAN, 2009

246 sayfa Türkçe, İngilizce, Kürtçe kitapçıklı
iki CD'li Albüm

ÊZÎDÎLER çalışmasını hazırlayan Amed Gökçen'in Sunuş'una göre: Albüm ve kitapçık 2004 yılında, Viranşehir'de başlayan bir alan araştırmasına dayanıyor. Farklı köylerde yapılan çalışmanın sonunda, çalışmanın asıl kaynağı Hanover/Celle'ye ulaşılmış.

Kitapçıkta yer alan bilgiler Şeyh Hüseyin, dini ve geleneksel müzikler ise Koçek Merwan tarafından kontrol edilmiş. Şeyh Hüseyin ve Koçek Merwan'a önerileri ve sesleriyle albüme değerli katkılar yapmış. Ezidi müziğine ait değerlendirmeleri, Nahro Zagros'un doktora tezine ve Christine Allison'un Irak Ezidileri'ne ilişkin çalışmasına dayanarak şekillendirilmiş. Ermenistan kayıtları Nahro Zagros'un Erivan'da yaptığı çalışmanın arşivinden alınmış Ayrıca kendilerine ulaşan Irak ve Suriye Ezidileri'ne ait kişisel arşiv ve koleksiyonları da kısmen kullanmışlar.

Amed Gökçen şöyle diyor “Ezidiler albümünün ve kitapçığının, bir bütün olarak Ezidi müziğinde ve geleneğinde yüzyıllardır biriken sesleri yansıtması elbette mümkün değildir. Dolayısıyla bu albümde yer alan ve Ezidi dininin yapı taşlarını oluşturan *dua*, *qewl* ve *beyt*'ler ve kitapçıkta yer alan bilgiler Ezidiliği bir bütün olarak aktarma iddiasında değildir. Ezidiler albümü, bundan sonra yapılması muhtemel çalışmalara fikir vermek ve yol açmak amacındaki mütevazı bir çabadır.”

Liberal Düşünce Topluluğu Sempozyumu:

İnsan Hakları Açısından Türkiye’de Alevi Sorunu

İsmail Erdem Kantekin

Liberal Düşünce Topluluğu (LDT) tarafından organize edilen “İnsan Hakları Açısından Türkiye’de Alevi Sorunu” Sempozyumu 9 Mayıs’ta Erikli Baba Kültür Derneği Cemevi’nde yapıldı. Üç oturumda yapılan Sempozyumun açılış konuşmasını Metin Tarhan yaptı. Sonra Liberal Düşünce Topluluğu adına Bican Şahin konuştu.

“Alevi Sorununu Tanımlamak” başlıklı birinci oturuma Şahin Alpay başkanlık yaptı. İlk konuşmacı Şenol Kaluç’un ardından Doç. Bekir Berat Özipek, ve Fermani Altun söz aldı. Programda Oral Çalışlar’ın da bir konuşma yapacağı duyurulmuştu. “Bir yanlış anlama olmuş” diyerek Çalışlar’ın toplantıya katılmadığı söylendi. Son konuşmacı Murat Yılmaz oldu. “Tarihsel ve Aktüel Boyutlarıyla Alevi Sorunu ve Görünümleri” başlıklı ikinci oturumda Yılmaz Soyzer, Ali Yaman, Cafer Solgun ve Kelime Ata konuştu.

“Alevi Sorununun Çözümü, Alternatifler ve Gelecek Perspektifleri” başlıklı üçüncü oturuma Orhan Kemal Cengiz başkanlık yaptı. Reha Çamuroğlu, Fevzi Gümüş, Doğan Bermek, Ali Kenanoğlu konuştu.

Reha Çamuroğlu, “Erken ayrılmam gerekiyor” dedi, ama yirmi dakika konuşma hakkını on beş dakika aşarak diğer konuşmacıların haklarına tecavüz etti. Fevzi Gümüş, Doğan Bermek, Ali Kenanoğlu beşer dakika konuşmak zorunda kalırken Çamuroğlu yaklaşık kırk dakika konuştu. Liberal çamurluk böyle oluyor herhalde.

Ali Kenanoğlu konuşmasını daha da kısa kesmesini isteyen oturum başkanına, “üç dakikada hangi derdimi anlatayım” diye isyan etti. “Çamuroğlu konuştu konuştu bize üç dakika kaldı. Her şeyi söylemem istendi, fakat görüyoruz ki liberallikten, liboşluğa döndük” dedi.

Bir süre önce Abant Toplantılarından birine katılan Alevi örgütü temsilcileri hakkında söylemedik söz bırakmayanların, artık böyle toplantılara katılmakta hiç bir sakınca görmemesini herhalde “ilerleme” saymamız gerekiyor.

Yol TV temsilcisi Necdet Saraç, “Alevi federasyonlarının bir şekilde hükümetle el ele vermesi gerekir. LDT bunu başardı.” dedi.

Programa göre konuşmalardan sonra yapılacak “Cem töreni” katılımcılardan kimsenin katılmaması üzerine iptal edildi. Binali Doğan dede, “Aleviliği konuştunuz, ama Aleviliğin gereğini yerine getirmiyorsunuz canlar. Gençlerin kısacık müzik dinletisini bile dinlemiyorsunuz! Bu böyle olmamalı!” diye isyan etti.

Aşağıda bazı konuşmalardan çarpıcı bölümler veriyoruz:

Abant Toplantılarından birine katılan Alevi örgütü temsilcileri hakkında söylemedik söz bırakmayanların, artık böyle toplantılara katılmakta hiç bir sakınca görmemesini herhalde “ilerleme” saymamız gerekiyor.

Şenol Kaluç

Kabul etsek de etmesek de bu topraklarda Aleviler dinsel bir azınlık durumundadır. Diyanet İşleri'nin Aleviliği sapkın bir inanç olarak görmesi ve Sünni topluma bu yönlü telkinlerde bulunması sorunun boyutlarını arttırmıştır.

Şenol Kaluç, Liberal Düşünce Topluluğu, Alevi-Bektaşî Araştırmaları Merkezi Başkanı

Alevilik sorununu görünür kılan asıl olgu köyden kente göç sürecidir. Aleviler, şehirlere göç ile Osmanlı asırlarında dahi gözükmeyen derecede bir Alevi düşmanlığı ile karşılaşmışlardır. Bu düşmanlığın büyük ölçüde devlet eli ile gerçekleştirildiğini düşünmek için nedenlerimiz vardır. Diyanet İşleri'nin devletin tek tiplendirici politikalarına uygun olarak Aleviliği sapkın bir inanç olarak görmesi ve Sünni topluma bu yönlü telkinlerde bulunması sorunun boyutlarını arttırmıştır. (...)

Kabul etsek de etmesek de bu topraklarda Aleviler dinsel bir azınlık durumundadır. Liberal değerlerin yükselmesi Aleviliğin önündeki sorunların kalkması açısından şarttır. Ancak Aleviler 68 kuşağından beri aşırı Sol etkileşim içerisinde kalmıştır ve Sol'daki bütün kronik hastalıklar Alevilere de sirayet etmiştir. (...)

Korkarak görmekteyim ki bir kısım Alevi bugün milliyetçi, ırkçı bir çizgiye doğru kaymaktadır. Bu süreç Alevi öğretisine bir saldırı anlamını taşımaktadır. Yetmiş iki millete bir göz ile bakma iddiası taşıyan Alevilerin, Aleviliği etnik bir hapishaneye kapatma hakları olduğunu sanmıyorum. (...)

Devlete kapılanan bir Alevilik tehlikesi bizi beklemektedir. Burada Alevi toplumunun çok dikkatli olması gerekmektedir. Nasıl oldu da devletin seksenli yılların ortalarına kadar yok saydığı ve rejimin düşmanları arasında saydığı Aleviler son yirmi yıl içerisinde rejimin sadık bekçileri rolüne kaydırıldılar? (...)

Aslında Alevi sorunu (...) bir özgürlük sorunudur. Bu sorun özü itibarı ile ülkemizdeki pek çok meseleden ayrı değildir. Alevi sorununun çözümü ancak bu ülkede etnik dini ya da başka bir sebeple ezilen tüm insanların işbirliği ile çözülebilir. Ancak burada hemen şöyle bir itirafta bulunmak gerektiğini düşünüyorum: Maalesef kendi sorunumuz çözülürken diğerlerinin sorunlarının çözülmesi konusunda hepimiz samimiysiz davranmaktayız.

Şahin Alpaz

Cumhuriyetimizin kurucuları, homojen ve dinin vicdanlara bırakıldığı bir toplum kurmak için yola çıktılar. Bunu da otoriter bir rejim altında uyguladılar. Bu ülkenin gerçeklerine uymayan bir proje oldu.

Metin Tarhan, ADF Başkanı

Alevilerin (...) uluslararası insan hakları çerçevesinde temel talepleri var, ama bunu uluslararası alana taşıma arzusunda değiller. Güçlü ve demokratik bir devlet oluşması açısından kendi değerlerini barışçıl, demokratik bir ortamda, insan hakları temelinde çözme çabası içerisinde. (...) Alevilerin insan haklarından kaynaklı demokratik taleplerinin son yıllarda sivil toplumca benimsenmiş olmasının çok önemli olduğunu düşünüyorum. Bu taleplerin kamusal sahada devlet tarafından karşılanmasının da barışçıl olacağını umut ediyorum.

Bican Şahin, Liberal Düşünce Topluluğu

İnsanların diğer insanlardan ve devlet kurumundan yapabilecekleri belki de en temel hak talebi din ve vicdan özgürlüğüdür. Ülkemizde

Alevilik sorununun bu çerçevede tartışılması gereken bir konu olduğunu düşünüyorum. Tarihsel tecrübe maalesef Alevi topluluğunun vicdan özgürlüğüne yeterince saygı gösterilmediğini göstermekte. Bugün burada bir araya gelmemizin nedeni Aleviliğin ne olup ne olmadığı sorusu değil, Alevilerin vicdan özgürlüğünün nasıl temin edebileceğini tartışmasıdır.

Şahin Alp, Gazeteci, Zaman Yazarı

Cumhuriyetimizin kurucuları, homojen ve dinin vicdanlara bırakıldığı bir toplum kurmak için yola çıktılar. Bunu da otoriter bir rejim altında uyguladılar. Bu ülkenin gerçeklerine uymayan bir proje olduğu için bu politikalara çeşitli itirazlar yükselmiştir. (...) Aleviler, “Biz yok muyuz, inancımız yok mu? Niçin Türkiye Cumhuriyeti bizim inancımızı tanıyıp, dini haklarımıza saygı göstermiyor?” diye sormaya başladı. Türkiye nüfusunun önemli bir parçasını oluşturan Kürtler, “Niye bizim dilimiz, kimliğimiz tanınmıyor” dediler. .

Doç. **Bekir Berat Özipek**, Gazi Osman Paşa Üniversitesi

Alevi sorunu Türkiye’deki din ve vicdan özgürlüğü sorununun bir parçasıdır. (...) Türkiye’deki din ve vicdan özgürlüğü sorunu esas olarak Türkiye’deki resmi ideolojiden, devletin kuruluş ve örgütlenmesi tarzından ve onun laiklik anlayışından kaynaklanır. Türkiye’de insan hakları, din ve vicdan özgürlüğü çerçevesinde demokratik bir düzenin gereklerine uygun olmayan bir yapının yer aldığını söyleyebiliriz. (...) Türkiye’deki laiklik, devletin dinler ve inançlar karşısında tarafsız kalmasını ifade eden evrensel demokratik laiklik anlayışına uygun değildir. Tam tersine devlet eliyle inanç alanının dizayn edilmesi, biçimlendirilmesidir. (...) Benim idealim Diyanet İşleri Başkanlığı’nın ilk fırsatta kaldırılmasıdır.

Fermani Altun, Dünya Ehlibeyt Vakfı

Türkiye’de yaşadığımız bütün olayların temelinde suçlu olan, sistemdir. (...) 1985 yıllarında ben bu laikliğe karşıyım dediğim zaman kıyamet kopuyordu. Evet, ben bu laikliğe karşıyım, laiklik yoktur çünkü.(...)

Biz devletten maaş istemiyoruz, kimseye de verilmesin, Diyanet lağvedilsin. Bütün inanan insanlar kendi kendilerini finanse etsin.

Doç. **Ali Yaman**, Abant İzzet Baysal Üniversitesi

Bugün Türkiye’de demokratiğin, liberalliğin ve bu konuda samimiyetin bir göstergesi olması bakımından da Alevilik önemlidir. Bugün ben liberalim deyip de Alevi meselesine kulaklarını tıkayan bir insan olmamalıdır. (...) Bugün hâlâ kendilerine liberal deyip demokrat deyip de Alevi sorununu yapay bir sorun olarak göstermeye

Fermani Altun
Biz devletten maaş istemiyoruz, kimseye de verilmesin, Diyanet lağvedilsin. Bütün inanan insanlar kendi kendilerini finanse etsin.

Ali Yaman
Bugün Türkiye’de demokratiğin, liberalliğin ve bu konuda samimiyetin bir göstergesi olması bakımından da Alevilik önemlidir.

Orhan Kemal Cengiz
Sivas, Çorum, Maraş,
hepsi birer
derin devlet
operasyonudur.
Ama Sivas'ta
o binanın önünde
on bin tane
insan toplandı.
Sünnilerin de
o anlamda
kendileriyle
hesaplaşmaları
lazım..

çalışan arkadaşlarımız var akademisyenler var, bu üzücü bir şey. Yani bu sorun yapay değildir, bu sorunu senin bilmemen bu sorunun olmadığı anlamına gelmez.(..)

Cafer Solgun, Yüzleşme Derneği

Bir anda Aleviler keşfedildi bazı çevreler tarafından. Ergenekoncu çevreler diye isimlendirelim onu. Ve işte Aleviler Cumhuriyetin teminatıdır, bilmem laikliğin güvencesidir gibi bazı misyonlarla Alevilerin taşıdıkları bazı korku, kaygı ve hassasiyetler istismar edildi. (...) Bazı Alevi sitelerinde hâlâ cumhuriyet mitinginden görüntüler var. Bir Alevinin darbeci olması kadar utanç verici bir şey olamaz. Kimse darbeci, Ergenekoncu, ırkçı olmamalıdır, ama Alevilerin olmaması için kırk bin tane neden var. (...) Alevi ibadethanelerde kocaman Atatürk portreleri var. Politik bir figürün bir ibadethanede ne işi var? Benim sorum bu kadar açık ve basit.

Kelime Ata, PSAKD Örgütlenme Sekreteri

Birlik Partisi (BP), [1966'da kurulduğunda] (...) Kemalizm'den ayrıldığı tek nokta, laikliğin uygulanışına getirdiği itirazdı. Alevilerin Diyanet İşleri Teşkilatı'nda neden temsil edilmediği noktasından başlayan bu itirazın gereği olarak Birlik Partisi, Diyanet'in "inanç grupları arasındaki denge ve eşitliği sağlayacak ve bunların inanç ve vicdan özgürlüğüne saygı gösterecek şekilde" teşkilatlandırılmasını talep ediyordu. (...) 1980 tarihli programda ise, "Komünizme karşı olmak ve bu ideolojiye karşı mücadele etmek" ifadesi çıkarıldı. "Türkiye Birlik Partisi, emperyalizme, faşizme, feodalizme karşı olan halkın (...) partisidir" denilerek, komünizme kapı aralandı.

Orhan Kemal Cengiz, Hukukçu-Yazar

Cafer Solgun
Bir Alevinin
darbeci
olması
kadar
utanç verici
bir şey
olamaz.
Kimse darbeci,
Ergenekoncu,
ırkçı
olmamalıdır,
ama Alevilerin
olmaması için
kırk bin tane
neden var.

Sorunun odağında bir devlet anlayışı var. Kimlikleri, farklılıkları bir tehdit olarak algılıyor. Kim farklıysa onu asimile etmek, ezmek gibi bir sürünceme var. Ama maalesef mağdurlar sadece bir, kendi mağduriyetlerini görüyorlar; iki, o mağduriyetten üretilen kimliğin içerisine öylesine hapsolüyorlar ki başka bir şey göremiyor ve asla bir empati duyduğumuz yok. (...)

Bence sadece Sivas değil, Çorum, Maraş, hepsi birer derin devlet operasyonudur. Eğer bugün çok iyi takip edilebilse Ergenekon ve onun öncesindeki halefleriyle bağlantılarının kurulabileceğini düşünüyorum. Ama öbür taraftan da Sivas'ta o binanın önünde on bin tane insan toplandı. Yani o on bin insanın da, mesela Sünnilerin de o anlamda kendileriyle hesaplaşmaları lazım. Sünni kesimin bir kısmı görüyor, diyor ki orada bir derin devlet parmağı var. Aleviler onu görmüyor. Ama Sünni kesim de nasıl olup da bir koyun sürüsü gibi oraya gidip, o kapının önünde biriktiğiyle yüzleşmek istemiyor. Yüzleşme problemimiz var.

Reha Çamuroğlu, AKP Milletvekili

Cafer Solgun dedi ki Alevi toplumunun örgütlenişi, zamansal olarak Kürt meselesinin yükselişine denk düşüyor. Aslında bu beş yüz yıldır böyle. Kürt meselesi ile Alevi meselesi arasındaki ilişki beş yüz yıldan beri böyle. Çaldıran'dan bu yana çok yoğun bir ilişki var ikisi arasında. (...) Çok şükür ki biz insan öldürmedik, öldürüldük. (...)

Fevzi Gümüş, Pir Sultan Abdal Kültür Derneği Genel Başkanı

Bugün geldiğimiz nokta siyasi iktidarların lütuflarıyla, yasal mevzuatta değişiklik yapmalarıyla, vb., sağlanmış değildir. Cemevlerinin durumunu hepimiz biliyoruz. Fiili bir gerçeklik olarak Türkiye'de cemevleri açılmaya başlandı, Erikli Baba'da olduğu gibi dergâhlar bir biçimde Alevi toplumu tarafından sahiplenildi ve işte bugün burada tanık olduğumuz kimi inançsal, kültürel hizmetlerin yerine getirildiği mekânlara dönüştü. Fiili mücadele, fiili hareketlilik bugüne kadar Alevilerin mesafe almasını sağladı.(...)

Demokrasi, senden olmayanın, senin dışında olanın haklarının güvence altına alınmasıdır. Onun her hangi bir toplumsal, siyasi, ekonomik süreçte ayrımcılığa tabi tutulmamasıdır. En azından tutulmaması konusunda hukuki güvencenin sağlanmasıdır.(...)

Doğan Bermek, Alevi Vakıfları Federasyonu Başkanı

Çok endişe ettiğim bir gelişme (...) devletin kendi Alevisini üretmesi, devlete bağlı bir Alevilik üretmek. (...) Bir nevi devlete bağlı bir Alevilik, devlete daha yakın bakan, devlete daha yalaka olan bir Alevilik üretmek devletten kendilerine pay çıkartma sevdasına da düşüyor olabilirler. Bu konuda da devletin ve hükümetin, özellikle bu açılımı yürüten siyasi partinin ve partinin temsilcilerinin epey dikkatli olması gerektiğini düşünüyorum.

Ali Kenanoğlu, ABF Başkan Yardımcısı

Biz ABF olarak bir kere masaya oturmaktan, sorunların çözümü için konuşmaktan kaçan bir kurum değiliz. Bu tür Alevi açılımı ya da meselelerin çözülmesi noktasında her türlü kurulla, kuruluşla hükümet nezdinde masaya oturup sorunların çözümü konusunda dinlenmek istiyoruz. (...)

Ortada bir sorun var. Bu sorunun kaynağının AKP olmadığı konusunda hemen hemen hepimiz hemfikiriz. Hatta şunu çok net bir şekilde söylersek okullarda din derslerinin zorunlu hale getirilmesini ilk önce CHP kendi parti kongresinde kabul ederek ondan sonra yasalara sokulmasını önermiştir. (...)

Biz bu kaygılarımızı ve kuşkularımızı paylaşalım istiyoruz. Reha Bey'le, hükümetle, bakanlarla paylaşalım; diyelim ki, çözüm bu değildir, bu noktada çözmeye çalışırsanız da çözmüş olmazsınız; yeni bir kangren haline sokmuş olursunuz bu işi. Dediğimiz budur.

Fevzi Gümüş

Bugün geldiğimiz noktaya siyasi iktidarların lütuflarıyla, yasal mevzuatta değişiklik yapmalarıyla gelinmedi, Fiili mücadele, fiili hareketlilik bugüne kadar Alevilerin mesafe almasını sağladı.

Ali Kenanoğlu

Sorunun kaynağının AKP olmadığı konusunda hepimiz hemfikiriz. Hatta okullarda din derslerinin zorunlu hale getirilmesini ilk önce CHP önermiştir.

Para

Nedim Kanoğlu

**Yaşamda
en büyük
zenginlik
sağlık değil,
onur ve
saygınlıktır.
Kişi sağlığını
son nefesinde
kaybeder;
fakat onurunu
ve saygınlığını
kuşaklar
boyunca
sürdürür.**

**Bir Anadolu
Sözü**

Paranın olmadığı dönemlerde insanoğlu neler yapardı? Nasıl yaşardı? İhtiyaçlarını ne şekilde giderirdi? Paranın insan hayatında yerini almasıyla ne tür bir yaşam biçimi başladı? Para bulunmadan önce insanlar, ihtiyaç duyulan bir ürün ile diğerini karşılıklı değiştirerek alışveriş yaparlardı. Herkesin elindeki mevcut belli olduğu için de talep, eldeki ürünün miktarına göre ortaya çıkardı. Vahşi kapitalizm ve çılgın tüketim canavarı henüz insanı egemenliği altına almadan, yeryüzünde hayat bu şekilde sürüp gidiyordu.

Ve Para Bulundu

Tarihte ilk parayı kim buldu? Tarih ilk parayı, Asurluların bulunduğunu söyler. Asur Kralı Sanherip'in (M.Ö. 704–681)

“Tanrıdan aldığım ilhamla kilden bir kalıp yaptım, içine bronz döktüm ve yarım şekel paraların basımında olduğu gibi mükemmel bir biçimde onların (çeşitli hayvanların) figürlerini yaptım”

şeklindeki sözlerinden, kalıba döktüğü sikkelerin bronz

madeninden yapıldığı ve bir değişim aracı olarak kullanıldığı anlaşılabilir. Ancak kısa süre sonra piyasaya sürülen Lidya sikkelerinin yaygınlaşmasını ve parayı ilk Lidyalıların bulduğu düşüncesini geliştiren etmen, sikkelerin altından dökülmüş olmasıydı. Parayı hangi devletin bulduğu konusunda bile ekonomik gücün nasıl ön plana çıktığı gözden kaçırılmamalı.

Sanayi devrimine kadar para sadece bir araç olarak kullanıldı. Sanayi devrimiyle beraber üretim ve tüketimin hızlı, etkili devinimi insanın en önemli amacının para kazanmak olmasına sebebiyet verdi. Bu uğurda her türlü kötülüğü gözünü kırpmadan yapabilir hale gelen insanoğlu, yeryüzünü kan gölüne çevirdi. Denizler, ormanlar “bu kanlı haritada” yerini bulamaz oldu. Güzel çocuklar, masum insanlar ve savaşın çirkinliğine alet edilen zavallı hayvanlar da...

Tiyatro oyunumuzda; savaşın tiksindiren yüzü ve savaş sonunda edinilecek kazanç (!) nedeniyle çöken ahlaki değerler üzerinde ısrarla vurgular yaptık.

Thomas More, *Ütopya* isimli eserinde kaleme aldığı

“Ütopia’da yurttaşların birlikte çalışarak elde ettiği ürünler pazar yerlerindeki ambarlara getirilir. Halk her ihtiyacını bu ambarlardan karşılar, üstelik ücretsiz. Çünkü Ütopialılar para kullanmaz. Hele paranın ana maddesi altın ya da gümüşe metelik değer vermez. Çünkü bu madenlerin insanların ahlakını

çökerttiğini ve her birini birer vahşi hayvana dönüştürdüğünü çok iyi bilirler. Emeğin ortak kullanımının esas alındığı bu toplumda yiyecek sıkıntısı diye bir şey yoktur, hiç kimse dara düşmez, hiçbir yurttaş ailesinin geleceğinden endişe duymaz, isteyen istediği kadar yiyeceği alır ve evine götürür. Dolayısıyla her şey bol olduğu için herkesin gözü toktur, kimsenin karşısındakinden daha fazla yiyecek alma gibi bir derdi, hiç kimsenin de karşısındakinin kendisinden daha fazla yiyecek aldığına dair bir endişesi yoktur. Bu yüzden Utopialılar hem kendilerine hem de komşu ülkelere çok cömerttir. Kendilerine yeterince mal ayırdıktan sonra kalanını ihtiyacı olan komşu devletlere gönüllerince dağıtırlar ya da ancak gerekli gördüklerinde satarlar. Ama sattıkları malın parasını öyle hemen almaya kalkmazlar, bir nevi borç verirler ve nadiren borcun tamamını talep ederler. Utopialıların bu anlayışlı tutumları komşu devletlerin de ekonomisine katkıda bulunur. Çünkü bu devletler Utopia'ya verecekleri parayı kendi hazinelerine aktarır ve gerektiğinde kullanırlar”

sözleriyle, paranın kölesi olmamanın adalet, barış ve

huzur sağladığını ifade etmiştir. Oyunumuzda anlatmaya özen gösterdiğimiz paranın iğrenç yüzünü aktarabilirsek ve bu mutsuz insanlar coğrafyasını yaşanılır bir dünya haline getirecek olanakları yansıtabilirsek, neden ütopya olsun ki bütün bu istekler?

Sevginin Sözü Dinlensin

Alan alan alan alan ve doymayan insan, maddi olarak çok güçlü ve rakipsiz olduğu halde mutsuzdu. Çünkü almaya odaklanırken gerekli bir başka olguyu unuttu; vermeyi... Oyunumuzda bu hatırlatmayı yapalım istedik, paranın hayatlarımızı nasıl alt üst ettiğini, kapitalist sistemin kölesi olmanın, sınıf farkıyla beraberinde kocaman bir mutsuzluk getirdiğini koyu renkli kalemle yazalım istedik...

Can ateşinde uçan kanatların sesiyle kendine gelen insanın özüne nasıl döndüğünün aslında her insanın ihtiyacının yine bir insan olduğunu gösterelim istedik. Diledik ki dönülen semahlar ile evrensel iç huzurun dinginliğine birlikte yolculuğa çıkalım ve geri dönmeyelim.

“Mavi kadifede bir zerre, yani, bu koskocaman dünyamızda”

okyanusta bir damla olan *Paranın* değil, bir umman olan *Sevginin* sözü dinlensin istedik.

SACAYAK

Derginize Abone Olun

Türkiye TL40 – Avrupa Birliği €50 – İngiltere £40

Abone olmak için abone bedelini postaneye yatırın:

Genel Ajans Basım Dağıtım Organizasyon Ltd. Şti. Posta Çeki Hesabı (No 1629127) Ayrıntılı posta adresinizi, cep telefonunuzu ve e-postanızı okunaklı olarak yazın ve ödeme dekontunuz ile birlikte bize fakslayın: **+90.(0)212.519 56 35**

[cuvée]

*Keyifte
Keyifte
kalitenin adresi...
kalitenin adresi...*

[cuvée]
WINE & TOBACCO SHOP

[cuvée] şarap evi

Yeşilbahçe Mah. Metin Kasapoğlu Caddesi Küçükkaya Sitesi No: 28/2

ANTALYA TEL/FAKS: 0242.321 68 15

Cehalet Rüzgârı

Esti cehalet rüzgârı
Çaldı taştan taşta bizi
Ermeden ömrün baharı
Uğrattılar kuşa bizi

Ta ezelden En-el Hak dedik
Zalime karşı direndik
Darağacına gerildik
Astı Hızır Paşa bizi

Nemrut Halil'e neyledi
Kim kime neyi söyledi
Adular muhtaç eyledi
Kuru yavan aş a bizi

Der *Divani* bu hileler
Yüz yıllardır devam eyler
Yem etti koltuklu beyler
Azgın kurda, kuşa bizi

Dertli Divani, 1993

**SİVAS KATLIAMINI
UNUTMADIK
UNUTTURMAYACAĞIZ**